

Lovec

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

XLIX. LETNIK

ŠT. 2

MAJ - VELIKI TRAVEN 1966

*Ob rojstnem
dnevu — še
mnogo let
dober
pogled!*

Slovenski
lovci

*Tovariš Tito
pred lovom
na gamse
v Kamniških
planinah*

Foto
M. Kemperle

Foto A. Koprivnikar

Lovcem v premislek

S. K.

Osnutek republiškega lovskega zakona, ki bo verjetno sprejet, predvideva začetek lovne dobe za srnjake s 15. majem. Utemeljitev za takšno podaljšanje lovne dobe je bila sprejemljiva, saj je nujno odstreliti slabe srnjake čimprej, mesec junij pa je posebno v nižinskih in gričevnatih loviščih zaradi zgodnje košnje že prekasen.

Pomisleke, kako bodo to pozitivno zakonito določilo izrabile nekatere lovske družine, pa dobi človek, ko vidi rezultate sedanjega gojitvenega odstrela in pa ukrepe lovskih družin proti članom, ki iz leta v leto odstreljujejo mlade, dobro zasnovane srnjake, z eno besedo, vse kar jim

pride pred cev. Niso redki primeri, da družine, namesto ukrepov proti streljačem, dolžijo cenitveno komisijo, da je pristranska, nestrokovna in podobno. V takšnih družinah bodo streljači seveda izrabili priložnost in že v maju postreljali vse, kar se bo pokazalo, medtem mnogo mladih dobro zasnovanih srnjakov. Ne bodo redki primeri, da bo odstrelni plan realiziran že s 1. junijem.

Odstrel srnjakov meseca maja bo nujno usmeriti na strogo gojitveni odstrel, tj. na gumbarje, slabe šilarje in vilarje ter poškodovano in bolno srnjad. Predvsem je važen odstrel enoletnih srnjakov, ker pri tem lovci največ greše. Dejansko je izbor pri teh srnjakih najlažji, predpogoj je le, da vemo, kateri so lanščaki in da znamo oceniti, če ustrezajo po telesni teži in moči trofeje. Lovcem, ki ne zahajajo v lovišče in ne opazujejo srnjadi, je to razpoznavanje »španska vas« in temu primeren tudi njihov odstrel. Nerazumljivo je, s kakšno trdovratnostjo se naših lovcev drži miselnost, da je treba junija odstreliti vsakega srnjaka, ki nosi neočiščene roge. Pri tem padejo seveda mnogi najboljši lanščaki, ki so že kot mladiči v jeseni in pozimi očistili male gumbe, jih šele februarja ali marca zgubili in jim seveda drugo rogovje do 1. junija še ni doraslo. Pri začetku lovne dobe 15. maja bo takšnih primerov še več in nevarnost, da padejo najboljši lanščaki, še večja. Lovske družine in lovske zveze so dolžne poučiti članstvo, nepopoljšljive pa tudi kaznovati.

Pri oceni srnjaka pa seveda ni najvažnejše, kakšna je njegova trofeja, temveč je važna predvsem telesna teža in zdravstveno stanje. Teža poprečnih lanščakov v loviščih na območju LZ Celje je od 12—16 kg (iztrebljeni), tj. 15—20 kg žive teže. V gorskih in hribskih loviščih je srnjad lažja in se giblje povprečna teža lanščaka od 12—13 kg, v gričevnatih in nižinskih loviščih so težji, 14—16 kg. Lovci, ki poznajo srnjad, bodo znali oceniti, kateri srnjak je izpod povprečja njihovega lovišča. Zdravstveno stanje srnjadi ocenjujemo spomladi po prebarvanju. Dalj časa ostanejo sivi stari in pa bolni srnjaki. Omenim še to, da je treba prebarvanje ocenjevati po tem, kako se barva vsa srnjad v lovišču, ker je možno, da se včasih ta proces zaradi zakasnele zime in mrzlega vremena precej zavleče. Omenim naj tudi, da se spomladi breje in vodeče srne nekoliko počasneje prebarvajo, kar je razumljivo z ozirom na napore telesa pri razvoju plodu in dojenja.

S tem želim opozoriti lovce in lovske družine na negativne posledice, če bi novo lovno dobo razumeli napačno in ne kot pomoč pri gojitvenem odstrelu in selekciji srnjadi.

Nekaj misli ob osnutku novega zakona o lovstvu

(Konec)

Ing. Anton Simonič

Kar je medved med sesalci, je planinski orel med pticami, namreč dragoceni del naše narave, ki ga moramo ohraniti. Po vojni do leta 1954 je bil orel popolnoma zaščiten. Z zakonom o lovu l. 1954 pa mu je bila določena lovna doba od 1. 9. do 31. 12., ki jo je novi osnutek zakona o lovstvu tudi povzel. Orlov pri nas sicer ni toliko, kot se govori, ker enega orla, katerega revir zajema velika prostranstva, lovci iz več lovišč štejejo kot različne orle. O dejanskem staležu orlov bi si bili na jasnem le, če bi vsako leto sproti ugotavljali, koliko jih gnezdi. Ornitologi cenijo stalež orlov pri nas na 14 parov — kar je malo. Kljub temu pa mu z zakonom določena lovna doba ne bo kaj prida škodila, nikar pa, da bi ogrozila obstoj vrste, kajti redki bodo tisti, ki ga bodo dobili pred puško, orli pa so zaščiteni vse leto na vsem območju drugih Alp. Vendar pa je vprašanje, če bodo lovci z zakonom postavljeno dobo, v kateri je orel zaščiten, res spoštovali. Dosedanje izkušnje nas namreč prepričujejo o nasprotnem. Med našimi lovci je namreč trdno ukoreninjeno neutemeljeno prepričanje, da je orel uničevalec gamsov prvega

reda in vzrok, da gamsov ni toliko, kolikor bi jih lahko bilo. Zato na orla streljajo ob vsakem letnem času, če ga le dobe na muho in, kar je še bolj žalostno, streljajo ga tudi na gnezdju v času, ko je zaščiten, vsem zakonom navkljub. Nemalo orlov pade tudi spomladi, ko pridejo na mrhovino gamsov, ki so jih pobrali plazovi in tam zaidejo v nastavljene pasti ali pa pobežejo strup. Ne le, da je tako ravnanje v nasprotju z osnovnim človeškim odnosom do vsake divjadi, temveč tudi v nasprotju z našimi zakoni, ki bi jih moral sleherni član naše družbe brezpogojno spoštovati. Vrhu vsega pa je tudi strokovno neutemeljeno, saj so številna preučevanja pokazala, da orel ne uniči toliko gamsov, kolikor mu lovci pripisujejo. Brez dvoma orel lovi tudi gamsove kozličke, vendar se mu le redko posreči upleniti zdravega mladiča zdravi in pazljivi kozi. Kar mu pade v kremplje, je največkrat za življenje nesposobno in z lovom takih živali izpolnjuje orel svojo nalogo naravne selekcije divjadi. Koliko kozličev uniči orel, dokazujejo naši lovci predvsem iz ostankov, ki jih najdejo ob gnezdju, pri tem pa pozabljajo, da orel pobira tudi poginulo divjad. Vsi pa dobro vemo, da so prav pogini mladih gamskih kozličev zelo pogosti. Če vemo, kako malo jagnjet domačih ovc odnese orel, ko se pasejo v gorah, lahko sklepamo, kakšen je njegov vpliv na stalež gamsov, ne da bi pri tem upoštevali večjo pazljivost gamsove kože in njene roglje, ki so v obrambi mladiča tudi orlu nevarno orožje. Primeri, ko se orlu posreči odnesti mladiča, še niso razlog za zatiranje orlov. Lovna doba, ki jo predpisuje zakon, lahko ostane tudi v bodoče, le vsi lovci

Ne poje več...

Foto P. Adamič

bi jo morali brezpogojno upoštevati, proti primerom kršenja zakona pa bi morali kar najostreje nastopiti. Dokončno pa orla v gorskih samotah, kjer često ni tožnika, ne bo rešil zakon, ki je na papirju, temveč znanje in razumevanje vsakega posameznega lovca za dogajanje v naravi.

Osnutek zakona šteje vse ujede med divjad (člen 2). Kot zaščitene navaja samo ribjega orla, kačarja, sršenarja, vse prave orle in veliko uharico. Vse druge ujede, razen planinskega orla, ki ima lovopust, so torej nezaščitene. Po tem osnutku, kakor tudi po starem zakonu, sove niso divjad. Vendar bi bilo prav, če bi zakon posebej poudaril, da so zaščitene tudi sove, ker jih nekateri še vedno štejejo med ujede (nočne ujede), čeprav so po novejši sistematiki samostojen ptičji rod oz. red. Zaradi koristnosti za kmetijstvo in gozdarstvo ter neškodljivosti za lovstvo je prav, da so povsem zaščitene.

Bolj natančno pa moramo obravnavati ostale ujede. Vse leto je z zakonom zaščiten sršenar. Vendar je ta zaščita res samo zaščita na papirju, dokler ne bo zaščiten tudi kanja. Koliko lovcev pa zna ločiti sršenarja od kanje na strelno razdaljo? Kanjo bi morali že davno zaščititi, saj so ji glavna hrana miši, voluharji in insekti. Res, da tu in tam zamenja kakega zajčka ali kebčka z mišjo, a to staleža divjadi ne more ogroziti. Zato ni razloga, da ne bi zaščitili obenem s sršenarjem tudi kanje, če že ne skozi vse leto, pa brezpogojno v času gnezdenja, od 1. aprila do 31. avgusta. Če lahko ponekod drugje v Evropi ščiti zakon v času gnezdenja tudi kragulja in skobca, ne bi ogrozili naše divjadi z zaščito kanje. Za kragulja so ugotovili, da sicer precej lovi divjad, pa tudi to, da lovci njegovo škodljivost močno pretiravajo, kot so to dokazala raziskovanja Brüllu in Siewertsu. Podobno velja tudi za skobca, ki lovi predvsem ptiče do velikosti vrabca. V skladu z načeli lovske etike in zato, ker sta v Evropi postali ti dve ujeti zelo redki, so ju v času gnezdenja v vrsti dežel zaščitili. Pri nas sta zaenkrat obe vrsti še tako pogosti, da ju še ni treba zaščititi. Vse druge vrste ujed, ki jih do sedaj nismo omenili, pa bi morali zaradi redkosti, nekatere pa kot uničevalce malih glodalcev (navadna in rdečenoga postovka) brezpogojno zaščititi. Zato bi bil zakon najbolj jasen, če bi vprašanje ujed rešil z enostavno navedbo, da sta nezaščitena le kragulj in skobec. Za planinskega orla in morda tudi za kanjo bi navedel lovno dobo, za vse druge pa bi poudaril, da so strogo zaščitene bodisi zaradi redkosti ali koristi. Vendar nobena zakonska zaščita ne bo učinkovita, dokler bo dober del »lovcev« imenoval vsakega ptiča s krivim kljunom in močnejšimi kremplji »jastreb« in si štel v sveto dolžnost, da ga čimprej pokonča. Ni mi treba posebej poudarjati, da taki lovci nimajo z lovstvom nič skupnega in pomenijo coklo v njegovem vse-

stranskem razvoju. Naše lovstvo čaka tudi na tem področju še veliko dela, preden se bodo prav vsi lovci zavedali odgovornosti do narave, ki jo prevzamejo s trenutkom, ko s puško v roki začno odločati o življenju ali smrti divjih živali.

Lovce bi opozoril še na nekaj, kar bi bilo tudi dobro v zakonu spremeniti, čeprav ni v zvezi z »roparicami«. Menim namreč, da bi bilo prav podaljšati lovopust golobov in grlic vsaj do 1. 8., še bolje pa do 15. 8., ker jih sicer streljamo v času, ko hranijo mladiče svojega drugega gnezda, kar prav gotovo ni lovsko. Prav tako bi bilo prav opustiti spomladanski lov na kljunče in lovno dobo zaključiti s koncem koledarskega leta. Kljunčev je v Evropi čedalje manj, spomladanski lov v času, ko so že v parih, pa na njihovo razmnoževanje zelo slabo vpliva. Ni malo dobrih lovcev v Evropi, ki prav zato spomladanski lov opuščajo, čeprav jim ga zakon dovoljuje.

O odnosu našega lovstva do vrst, ki smo jih do nedavna označevali kot »roparice«, bi morali tudi neglede na novi zakon prej ali slej odkrito spregovoriti. Novi lovski zakon je bil le dobrodošel povod, čeprav seveda želim, da bi moderno gledanje na te vrste dobilo svoj odraz tudi v njem ter da bi ga tako lahko s ponosom uvrstili med sodobne zakone o lovstvu, ki drugje že dalj časa veljajo. Kolikor vem, je to želja tudi številnih drugih lovcev, gozdarjev in biologov, ki so že poslali podobne pripombe na merodajno mesto. Prav dobro vem, da bodo moje misli za mnoge naše lovce nekaj povsem novega, čeprav drugje v Evropi že dolgo niso več nove in jih imajo tudi lovci za samo po sebi umevne. Prepričan sem, da bodo lovci — ki živijo z naravo in znajo v naravi opazovati, obenem pa iščejo odgovore na vprašanja, ki jim jih narava zastavlja, tudi v knjigah — če ne povsem pa vsaj v osnovah enakega mišljenja z menoj. Vem pa tudi, da ne bo malo tistih, ki bodo te poglede obsodili kot naravnost lovstvu škodljive. To bodo zlasti oni, ki še nikoli niso odprli sodobne strokovne lovske knjige in katerih znanje o lovstvu temelji na »ustnem izročilu«, ki sega v čase rajne Avstrije ter na »dragocenih opazovanjih iz narave«, nabranih na nedeljskih izletih. Žal takih lovcev pri nas zaenkrat ni malo; upam pa, da jih bo v splošno korist lovstvu čedalje manj. Prav nič si ne želim, da bi moj članek sprožil dolgovezne polemike, kot smo jih že nekaj doživeli prav v Lovcu. Zato bi rad opozoril vse tiste, ki jih bo ob branju tega sestavka obšla želja, da bi dokazovali škodljivost te ali one »roparice« s tem, da so na lastne oči videli, kako je napadla to ali ono »koristno divjad«, naj si prihranijo trud. Vsi namreč vemo, da razne mesojede vrste priložnostno uničijo tudi kako žival, ki jo gojimo kot divjad. Tako kanja tu in tam napade jerebico, hermelin zajca, kuna divjega petelina itd., itd. Vendar s tem še ni rečeno, da

Pod Črno prstjo, na ruševca

Foto P. Adamič

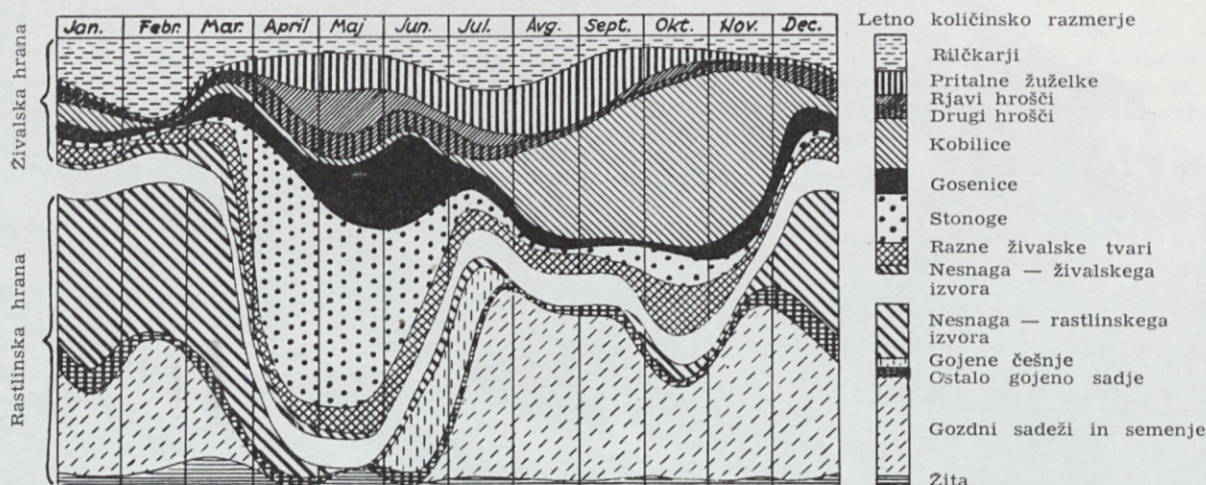
so te živali njihova glavna hrana in še daleč ne dokazuje njihove absolutne škodljivosti. Dejstvo je namreč, da pravilno gojenega staleža divjadi v prosti naravi večina mesojedih vrst resno ne ogroža. Če želimo dokazati odnos neke vrste do drugih, ni dovolj, da to utemeljujemo z enim ali dvema opazovanjema. Preden v biologiji nekaj dokažemo, so potrebna dolgotrajna sistematična opazovanja. Tako na primer, da bi ugotovili, s čim se neka vrsta hrani, moramo zbirati o tem točne podatke v vseh letnih časih in sicer ne z opazovanjem enega samega primerka, temveč s hkratnim opazovanjem večjega števila primerkov iste vrste v različnih okoljih. Znano je namreč, da opazovanja enega samega primerka lahko zapeljejo v zmoto, ker se zlasti pri mesojedih vrstah pogosto pojavlja specializacija v prehrani, kar pomeni, da se posamezni primerki pretežno hranijo z določeno vrsto hrane. Šele na podlagi zbranega velikega števila opazovanj, ki jih je možno tudi statistično obdelati, lahko ugotovimo, s čim se neka vrsta pretežno hrani in v katero smer se posamezni primerki specializirajo. Žal so taka opazovanja pri nas kaj redka, ker nam navadno za take stvari manjka časa in denarja. Te vrste opazovanja namreč zahtevajo celega človeka, ki mora biti povrh vsega še strokovnjak. Zato pač moramo svoja maloštevilna opazovanja zaenkrat dopolnjevati vsaj z dognanji, opisanimi v literaturi drugih narodov, ki so si take raziskave lahko privoščili. Kdorkoli pa dokazuje odnos neke vrste do okolja na podlagi »svojih bogatih opazovanj«, ki temelje na enem ali dveh slučajno zapaženih primerih, pa doka-

zuje le svoje neznanje in pri razumnem človeku izzove le opazko, češ »ta je pa lovska«. Menim, da je prišel čas za uveljavitev znanstvenega obravnavanja pojavov tudi pri nas, ki jih opažamo v naravi v korist prav vseh vrst divjadi. Po tem, kako nam bo uspelo vzgojiti pravilen odnos lovca do vsakega bitja v naravi, ki bo temeljil na znanju in ne na neosnovanih domnevah, bodo znaninci ocenjevali kulturno stopnjo današnjega lovstva.

Še nekaj za in proti škorcju

Ing. Saša Bleiweis
Inštitut za varstvo gozdov

Novi zakon o lovstvu predvideva kot poseben dodatek odredbo oz. pravilnik, s katerim bodo taksativno našteje ptice, koristne za kmetijstvo in gozdarstvo ter bo njih zatiranje in uničevanje prepovedano in kaznivo. Za večino pri nas najpogostejših ptic pevk odločitev ne bo težka, saj je njih koristnost splošno znana. Mnogo težja pa bo opredelitev za škorca, pri katerem je težko odtehtati njegovo koristnost od škodljivosti. Kljub dejstvu, da so škorci v glavnem ptice polj, sadovnjakov in vinogradov in jih le izjemoma vidimo tudi v notranjosti strnjenih gozdov, ter

Grafikon o vsebini želodcev 2157 odraslih škorcev iz Sev. Amerike (po Kalmbach-u in Gabrielsen-u)

so k soodločanju o njegovi nadaljnji usodi v prvi vrsti poklicani prizadeti kmetijci, sadjarji in viničarji, katerih stališče je razumljivo in utemeljeno, pa smatramo vseeno za potrebno, da tudi v obrambo škorcev navedemo še nekaj dejstev. Velika namnožitev škorcev na splošno po svetu in tudi v naših krajih je zabeležena šele v tem stoletju. Kot vzrok številčnemu porastu škorcev pripisujejo ornitologi izredno ugodnim vremenskim razmeram, kakor tudi dejstvu, da so ljudje sami z nameščanjem umetnih gnezdišč v nemajhni meri pripomogli k današnji številčnosti škorcev. Razen navedenih ugotovljenih dejstev so pa k namnožitvi vplivali brez dvoma še razni drugi, doslej neugotovljeni vzroki. Za škorce kot ptice selivke je znano, da se praviloma in tudi najraje vračajo v iste kraje, tj. v kraje njihovih gnezdišč, medtem ko o možnostih doseljevanja škorcev, izvaljenih v drugih področjih, kakor tudi o preseljevanju škorcev na večje daljave doslej ni dosti znanega. Iz tega lahko sklepamo, da številčnost škorcev enega področja narašča postopoma predvsem zaradi izredno ugodnih klimatskih, prehrabnenih ali drugih biocenotskih razmer, ki na tem področju vladajo skozi daljšo dobo. Kolikor so navedena dognanja točna, jih bo možno koristno uporabiti pri zmanjševanju številčnosti škorcev v izrazito vinogradskih okoliših, kjer je navzočnost preštevilnih škorcev nesporno škodljiva.

Glede škodljivosti oziroma koristnosti škorcev v sadjarskih predelih pa opredelitev ni tako lahka.

Še v letu 1878 izdani knjigi »Umni sadjerejec« je škorec naveden med sadnemu drevju koristnimi živalmi. Dobesedno navajam nekaj stavkov: »Veliko najkoristnejših ptic kakor škorec (na prvem mestu!), ščinkovci, senice, berglez, čopasti odap, pastiričice itd. si navadno delajo gnezda le v votlih drevesnih deblih ali pa vejah. Kjer

se taka votla drevesa nahajajo in kjer je dovolj škodljivih mrčesov, tam se vgnjezdijo tudi omenjene najkoristnejše ptice. Ako pa takih dupelj v sadnem vertu pomanjkuje, mora sadjerejec skrbeti za to, da preskerbi svojim največim dobotnicam potrebno stanovanje, ter jih privabi na svoj sadni vert, da mu pokončajo škodljive merčese in gosenice. Kjer je veliko ptic, tam je malo gosenc in drugih sadju škodljivih merčesov.«

Dandanes se pa slišijo glasovi posameznikov, ki hočejo škorca proglasiti za škodljivca sadjarstva in mu napovedati boj na življenje in smrt. (Beri članek »Za ali proti škorcju?«, »Lovec« št. 10, 1966!)

Zelo enostavno je škodo oz. izostanek pridelka na sadnem drevju naprtiti škorcem in škodo prikazati v denarni vrednosti, mnogo težje pa je z istim pokazateljem prikazati in oceniti na drugi strani hkrati tudi njihovo korist z uničevanjem raznega mrčesa, ki bi v nasprotnem primeru lahko povzročil še večjo škodo.

Ker se je boj za ali proti škorcju vodil svoječasno tudi v Severni Ameriki, so tamkajšnji strokovnjaki z analizo prehrabnenih snovi dokazali na prepričljiv način njegovo koristnost. (Glej skico!)

Žal pri nas nimamo podobne analize, ki bi verjetno ne bi bila bistveno drugačna.

Iz vsega navedenega lahko sklepamo, da moramo škorce z ozirom na njihovo korist absolutno opredeliti kot koristne ptice pevke in jim kot takim nuditi vso potrebno zaščito.

Izjemno pa so škorci zaradi prevelike namnožitve in številčnosti predvsem v vinorodnih okoliših lahko pretežno škodljive ptice. Zato bi bilo dopustno in potrebno, da se v teh krajih z biološkimi metodami številčnost škorcev zmanjša do take mere, da škoda praktično ne bo pomembna.

Pripombe h gojitvi divjadi

Prof. dr. Jože Rant

V našem glasilu »Lovec« je bilo že dosti pisanega o tem problemu. Mnogo se je tudi že diskutiralo na družinskih posvetih, sestankih in tečajih. Vendar se mi zdi, da mnogim našim lovcem še ni jasno, kaj pravzaprav pomeni pojem »gojitev« in kaj hočemo z njo doseči. Naši lovski strokovnjaki so že mnogo pisali o gojitvenem odstrelu. Pri tem pa me moti stara miselnost nekaterih, da je pri srnjadi najboljše spolno razmerje 1 : 1. V naravi pač ne gre vse po »pravilnikih«, ampak najdemo vedno obilo vsakovrstnih variant in odklonov od šablonskih pravilnikov.

Glede gojitvenega vprašanja se pri nas največ piše in razglablja o »gojitvenem odstrelu«. In v resnici odstreljujemo iz leta v leto zgolj izvržek, kolikor poznam poslovanje nekaterih družin. Uspehov pa dosti ne zabeležimo. Vprašati se moramo, zakaj ni večjih uspehov, ko vsako leto načrtno odstranjujemo slabo divjad tako po telesu kot po trofejah. Skušal bom malo globlje poseči v problem gojitve. Gojitev divjadi z odstrelom slabih živali je le en ozek sektor gojitvenega problema. Pojem »gojitev« je mnogo širši in globlji. Pojem »gojitev« pa moramo strogo ločiti od pojma »vzreja«.

Človek vzreja mladino s tem, da ji preskrbi primerno prehrano, obleko, stanovanje, da se telesno dobro razvija, ji preskrbi igrišča, športne naprave, prireja izlete itd., se pravi, da skrbimo, da se mladina telesno dobro razvija. Prav tako vzrejamo domače in prosto v naravi živeče živali. V naravi prosto živečo divjad vzrejamo s tem, da ji nudimo posebno v zimskih časih zadosti primerne hrane, da jo zaščitimo pred roparicami, klatačimi se psi itd. Ves drug pomen pa ima pojem »gojitev«. Kmetovalec ali kinolog goji tisto vrsto živali, pri kateri hoče njej prirojene lastnosti kar v največji meri dvigniti in izpopolniti. Kinolog izbira plemenjake in plemenke, ki pokažejo na pasjih preizkušnjah (pregledih in tekmah) kar najlepšo zunanost in najboljše uspehe pri delu. S to izbiro hoče doseči, da bi potomci v vseh ozirih čim bolj ustrezali zahtevam lovca.

Prav tako dela kmetovalec pri gojitvi domačih živali in poljskih kultur. Vse karakterne lastnosti živali ali rastline so dedne in se ponavljajo po znamenem Mendelovem dednem zakonu, o katerem sem že nekoliko pisali v »Lovcu«. Pri smotrni gojitvi skušamo tudi vedno odstranjevati vse slabe lastnosti, ki se pokažejo na živalih, ki jih smatramo za plemenjake.

Gojitveni problemi pri divjadi so veliko težji. Tudi za divjad velja isto pravilo kakor pri domačih živalih. **Plemenjaku moramo dati priložnost, da v času paritve oplodi res kar najboljše samice.** To pa napravimo tako, da odstranimo iz lovišča vse telesno slabe, bolne in pohabljenе živali, da ima plemenjak ob paritvi na voljo res najboljše samice. Do tu velja staro lovsko načelo »gojitveni odstrel«. Naše staro lovsko načelo je, da ne streljamo mladih plemenjakov in da dobi uplenitelj takega plemenjaka ob pregledu trofej rdečo piko in povrh še kazen. Tak postopek je edino pravilen in učinkovit, ki se pa žal pogosto izvaja samo na papirju. **Pravilno bi bilo, da bi tak plemenjak moral ostati brezpogojno v revirju vsaj 4–5 let. Take plemenjake moramo vsekakor varovati nekaj let, da bodo res**

Foto P. Adamič

prenesli na potomce vse svoje najboljše lastnosti in kakovosti. Kako pa delamo v naših družinskih loviščih? Kolikor mi je znano, so plemenjaki res zaščiteni, toda največkrat samo eno leto. Kakor hitro se v družini izve, da je v lovišču lep mlad srnjak, ga disciplinirani lovci eventualno zaščitijo kvečjemu še do prska, potem pa menijo, da je prost za odstrel. **Prav to je pa po mojem mnenju poglavitna napaka, ki povzroča, da nimamo pri gojitvi boljših uspehov.** Tako padejo prve dni junija ali pa vsaj ob prsku najboljši mladi srnjaki-plemenjaki. To delamo večinoma iz nestrpnosti, nevoščljivosti in še morebiti iz nevednosti. Ta praksa je zlasti tam, kjer je lovcem na voljo manj srnjakov, kot je družinskih članov in kjer se ob takih primerih določi odstrel z žrebom; v takih okoliščinah navadno pade vse, kar pride pred puško.

Isto opažamo v družinah, ki imajo v revirjih tudi jelenjad. Pogostokrat smo že prepričljivo pisali o tem problemu, t. j., da ne streljamo v ruku mladih jelenov-plemenjakov.

Pravilno bi bilo, da ne bi samo lovski čuvaj, ampak tudi vsak član družine spomladi pregledal revir. Če bi opazil kakega mladega srnjaka-plemenjaka, naj bi ga opisal pred družinskim posvetom, navedel mesto, kje se nahaja in zahteval pred zborom družine, da ga absolutno zaščitijo. Dveletni srnjak z najlepšimi zasnovami v rogovju in telesu mora ostati v revirju **brezpogojno ne samo eno leto, ampak vsaj še 4–5 let.** Ta zahtevek je po mojem mnenju eden najvažnejših gojitvenih ukrepov. V okolici takega srnjaka po moramo odstraniti vse, kar je slabega. Tu ima gojitveni odstrel svoj pomen. Potem bo srnjak plemenjak vsako leto lahko oplodil tudi več dobro razvitih srn.

Kot zelo poučen primer o uspehu prave gojitve srnjadi si dovoljujem omeniti lovišče Lovske družine Vič, kjer je glavni sestav revirja Ljubljansko barje. Revir meji torej na samo mesto Ljubljano. Pred leti je naš lovski strokovnjak B. Sežun odkril v tem revirju zelo lepega mladega srnjaka-plemenjaka. Prepričal je članstvo družine o potrebi zaščite in srnjak je bil zaščiten vrsto let. V tem času pa so člani trebili iz lovišča slabo srnjad. Uspeh se je kmalu pokazal, kajti v tem revirju je bilo v zadnjih letih uplenjenih nekaj vrhunskih trofej. Ta primer gojitve je poučen, da naj bi ga tovariš Sežun podrobno opisal v »Lovcu«.

V izpolnitev spisa naj omenim nekaj že bolj ali manj znanih gojitvenih problemov. Pri vsakem živem bitju se določeni znaki podedujejo iz roda v rod. Ti znaki so za gojitev lahko ugodni, pozitivni, ali neugodni – negativni. Kmetovalci in kinologi pri paritvi izbirajo take starše, ki kažejo zasnovo pasme v kar največji meri. Podobno moramo postopati

tudi pri divjadi. Le-to je pri divjadi težje vprašanje, ker pri njej ne moremo izbirati npr. srne ali srnjaka po naši volji. Skrbeti moramo pač, da ima srnjak ali jelen ob prsku na voljo res zdrave in dobro razvite srne oziroma košute. Le tako bo pomlad zdrav in močan.

Zelo važen vpliv na razvoj divjadi ima vsekakor prehrana. Važno je, kakšna je hrana po sestavi osnovnih kmetijskih elementov, zlasti tistih, ki vplivajo na ugoden razvoj zobovja. Tudi o tem je bilo v »Lovcu« že mnogo poučnega napisano. Zelo važno je, ali se je divjad ugodno prehranjevala skozi vse leto, ali pa je morda pozimi, zlasti v prvih mesecih leta, ko se razvija novo rogovje ali zarodek, stradala. Bistvene važnosti je predvsem zimska prehrana v prvem letu življenja.

Nikjer pač ni rečeno, da trenutno v prvem letu zaostali srnjak ni za razplod enakovreden, čeprav je zaostal v rasti od onega, ki je imel ugodne življenjske pogoje. Nasprotno, tak srnjak ima lahko enakovredne dednostne gene kakor tisti, ki je bil ves čas zdrav in dobro hranjen. Tak zaostali srnjak bo v prvem letu morda kazal slabo rogovje, se bo pa v drugem ali tretjem letu razvil v dobrega srnjaka, če bo imel ustrezne življenjske pogoje. Seveda ob enkratnem srečanju s takim srnjakom še ne moremo odločiti njegove usode.

Za razvoj divjadi je važno tudi vprašanje bolezni, posebej pri mladi divjadi. Velikokrat je odločilno, kako je divjad preživela prvo zimo in če je spomladi zbolela npr. za drisko ipd. Tak srnjaček, ki je v prvem letu nekoliko zaostal, ima vseeno lahko kar najboljše dednostne zasnove. Vprašanje je torej, ali je tak zaostali srnjaček za razplod v prvem letu enako vreden. Zaradi svojih dobrih zasnov se v drugem ali tretjem letu lahko razvije v krepkega srnjaka, če ostane zdrav in dobro hranjen.

Vsekakor je potrebna naša skrb, da kolikor mogoče obvarujemo divjad bolezni.

Na splošno moramo skrbeti, da vse bolezni kolikor mogoče v kali zatremo, da bi se ne širile.

Vprašanje je tudi naprava in vzdrževanje krmišč in solnic. Pri teh je nekaj pomislekov, kajti ravno pri krmiščih in solnicah se prenašajo razne nalezljive bolezni in zajedavci. Zato je treba pri teh sicer zelo koristnih napravah skrbeti za največji red in snago.

H gojitvi brezdvomno spada vprašanje krvnega sorodstva. Tudi o tem je bilo že pisano v našem glasilu. Ozko krvno sorodstvo zelo kvarno vpliva na telesni in umski razvoj potomcev. Lovci pogostokrat govorijo o osvežitvi krvi pri divjadi, da bi tako izboljšali telesno kondicijo divjadi. V ta namen spuščajo v revirje od drugod nabavljeno divjad. Posebno se propagira osvežitev krvi pri mali divjadi (jerebice, fazani, zajci). Mnogo težji je problem osvežitve krvi pri srnjadi. Odkar lovimo srnjad samo na zalazu, na klic ali s tihiimi pritiski, se na splošno opaža, da ta divjad telesno in v rogovju nazaduje. Za zmanjšanje krvnega sorodstva nekateri tuji lovci priporočajo pregoniti vsako leto enkrat srnjad z braki, toda brez puške.

Da bi imeli naši lovci v svojih loviščih boljši razplod zajca in to divjad bolj krepko, pogosto žrtvujejo težke denarje za osvežitev njegove krvi. Žal dostikrat s tem nimamo kaj prida vidnih uspehov in uvoženi zajci in zajke se navadno kar nekam porazgube. Zato je naša lovska družina glede na zajca ubrala drugo pot. V vsakem od štirih predelov lovišča se namreč za dve, tri leta opušča lov na zajca. Izkušnje namreč kažejo, da je zajka ravno v drugem in tretjem letu najbolj plodna. Pri nas pa pade največ zajcev in zajk v prvem ali drugem letu starosti. Zaradi tega je tudi razplod zajcev mnogo manjši. Tudi pomladanske vremenske razmere so navadno neugodne, razen na Primorskem, v Prekmurju in v ptujskih loviščih; Prekmurje in Ptujsko polje spadata že v srednjeevropsko kontinentalno klimo z majhnimi padavinami, na kraškem primorskem svetu pa v marcu in aprilu ni več snega.

Problem »gojitve« je torej zelo obsežen in zahteva veliko strokovnega znanja. Zlasti to velja za lovske čuvaje in za one, ki imajo nadzor nad lovišči. Za gojitveni odstrel so v prvi vrsti poklicani vsi poklicni lovci in razgledani člani družine. Tak odstrel pa naj se izvrši šele po natančnem premisleku glede na telesno stanje divjadi.

Streli ob zori

Franc Štucin-Dušan

Bilo je pred letom dni, v času, ko je bila dolina že vsa v cvetju, v planinah pa se je narava šele prebujala, v času, ko brušenje velikega petelina lovcem hitreje poganja kri po žilah, ko člani zelene bratovščine uživajo ob opazovanju ruševcev, ki po sneženih zaplatah vozijo kočijo, se pretepajo za kokoške, pihajo in grulijo.

Lovske družine Dreta, Mozirje in Rečica ob Savinji so dobile vsaka po enega uglednega gosta iz AP Vojvodine, da kot izrazito nižinski lovci preizkusijo lovsko večino pri velikih petelinih in ruševcih. LD Dreta je bil dodeljen tovariš Kerčenski-Lala, ki naj bi uplenil velikega petelina, LD Mozirje je dobila tovariša Vlakovića, LD Rečica pa tovariša Beljanskega. Oba sta bila pripravljena, da se zagrizeta v planine in uplenita ruševca. Prostrane mozirske planine, ki jih upravlja LD Mozirje, vrhovi Medvedjaka in Stržičkega vrha, oba pod upravo LD Rečica ob Savinji, so dokaj bogati s to plemenito divjo kurjadjo in tako so gostje upravičeno računali na uspeh. Ker sem imel v LD Rečica odobren odstrel ruševca, tudi meni žilica ni dala miru in sem se odločil, da

Foto VI. Pleničar

še sam preizkusim srečo. V planinsko koč na Golteh sem prišel proti večeru. Tam sem našel oba gosta ter mozirske in rečiške lovce. LD Rečica sta zastopala njen predsednik Milan Repenšek in čuvaj France. Prve novice, ki sta mi jih posredovala, niso bile nič kaj razveseljive. Lovski gostje so že zjutraj odšli na rastišča, ruševci so bili in jih ni bilo. Rečiški gost Beljanski je že v pripravljenem koč zaman pričakoval ruševca in to na mestu, kjer pravimo, da mora priti, tudi če ga ni. Na sosednjem Stržiškem vrhu so peli trije ruševci, vendar pa se naskakovanje ni obneslo. Začeli smo bojni posvet za lov naslednjega jutra. Gost mora na vsak način dobiti ruševca; priganjal jih je čas, ker so bili domnjeni za razgovor na Lovski zvezi Slovenije v Ljubljani že ob 12. uri. Določili smo, da čuvaj France pelje zjutraj gosta na Stržiški vrh, jaz in Milan pa bova poskušala srečo na Medvedjaku, tam kjer je gost ni imel.

Ob prijetno topli peči in veselem kramljanju je čas naglo potekal. Ker je bila budnica določena že za eno uro po polnoči, je bilo bolje malo posedeti v koč, kakor zamuditi. Rano ob določeni uri smo zapustili planinsko koč in si medsebojno iskreno zaželeli dober pogled. H koč pod vrhom Medvedjaka smo prišli še v trdi temi. Čuvaj France je z gostom nadaljeval pot na Stržiški vrh, z Milanom pa sva se spravila v koč in začelo se je veliko pričakovanje. Meni osebno se ni mudilo, ker sem imel časa na pretek, vsi pa smo si bili edini, da mora gost upleniti ruševca, kajti dolga je pot iz Vojvodine na vrh Medvedjaka.

Kazalci na uri so lezli prav po polzevo, tema se ni hotela umakniti zori, čeprav je ura kazala že tri. Končno se je začelo nekoliko svetlikati, oglasile so se prve ptice, kar naenkrat pa grr, grr in čuššuj, čuššuj. Ruševac je zapel na smreki, oddaljeni dobrih sto korakov. Milan me je stisnil za roko, češ kmalu bo na tleh, pripravi se in — pazi! Gruljenje se je nadaljevalo v presledkih. Ruševac se je kmalu spustil na tla ter grulil in pihal s tako srditostjo, ko da bi vedel, da ga od nekje ogledujejo poželjive oči dveh lovcev in da bo to jutro odpel poslednji spev. Gruljenje se je približevalo pa zopet oddaljevalo. Prvi ga je zagledal Milan, ko je na majhni vzpetini, oddaljeni dobrih trideset korakov, vozil kočijo. Ali ga vidiš? Streljaj! Kako naj streljam, če pa ničesar ne vidim. Končno sem ga le opazil tudi jaz. V hipu je bila puška pri licu in rezek pok je naznanil naravi, da je zopet prikrajšana za eno svojih mojstrov. Nastala je smrtna tišina. Milan je poiskal dva smrekova vršička, enega vtaknil ruševcu v kljun kot zadnji grizljaj, drugega pa izročil meni, želeč mi lovski blagor. To je bil res pravi lovski blagor. Ruševac je bil pravi korenjak svoje vrste, kovinsko moder, s petimi širokimi krivci. Zares, lepšega daru bi mi narava ne mogla pokloniti. Z Milanom sva se odpravila na vrh Medvedjaka, od koder je lep razgled na Stržiški vrh. Edino najino vprašanje je bilo, ali bo gost uspel. Kmalu za tem je padel strel v lovišču LD Mozirje. Ta ga že ima, sva si mislila, sedaj je na vrsti še naš gost. Ruševci so se na Stržiškem vrhu sicer oglašali, vendar tako zaželenega strela ni in ni hotelo biti. Le kaj čaka? Preteklo je že več kakor pol ure — a še vedno nič. Končno — na Stržiškem vrhu je odjeknil strel. Hura — ima ga — sva se z Milanom veselila. Hitro sem potisnil v cevi dva naboja in ju izstrelil. Bil je to dogovorjeni znak — za uplenjenega ruševca. Na mozirski strani je vladala gluha tišina, na Stržiškem vrhu pa se je oglasilo pet strellov iz malokalibrske puške čuvaja Franceta, nato pa še dva zaporedna strela iz gostove šibrenice. Sedaj je bilo najino veselje na višku. Kako se opravičiti gostu, če ne bi prišel do strela, ko sem jaz, ki sem se mednje nekako vrnil, prvo jutro uplenil ruševca? Sedaj je bila ta skrb mimo. Gost je kmalu

Foto P. Adamič

ves srečen in ponosen prinesel lepega ruševca. Seveda čestitk tudi z najine strani ni manjkalo.

»Kaj pa sta tako dolgo čakala,« je bilo najino vprašanje.

»Ruševac je pel tik ob koč, v katerem sva sedela,« je povedal France, »na dosego roke. Gost se je malo neprevidno premaknil in že ga ni bilo več. Morala sva naskakovati druge. Gost je potem streljal precej na daleč, a bil je lep zadetek.«

Vsi skupaj smo se odpravili proti planinski koč na Golteh. Meni je pogled vedno uhajal na ruševca, ki sem ga nosil. Zdelo se mi je, da so se vse lepote narave strnile v tem prekrasnem ptiču.

V planinski koč, kamor smo kmalu prišli, pa ni bilo takega veselja kakor pri nas. Gost mozirske LD se je bil že vrnil — brez ruševca. Je sicer streljal in zatrjeval, da ga je pogodil, vendar je ruševac izginil kakor kafa. V času, ko smo se mi vrnili v koč, so ga mozirski lovci še iskali — a zaman. Vrnili so se slabe volje. Po krajšem počitku in zajtrku smo se vsi skupaj odpravili v Mozirje. Tu smo izvedeli, da je tudi gost LD Dreta tovariš Lala imel smolo ter ostal brez petelina.

Mogoče se bodo gostje še vrnili in jim bo Diana drugič bolj naklonjena. Iz srca jim to želimo.

Opreza

Pripravljen na boj

Sestopa na tla
Vozi kočijo

Zanimivosti o divjem petelinu

Mitja Mikec

Malo je lovcev, ki so mogli že kdaj pri dobri svetlobi ogledovati pojočega divjega petelina. Lovci, ki so to doživeli, vedo, s kakšnimi presenečenji lahko pojoč petelin postreže in največkrat ne verjamejo, da med brušenjem vidi in tudi nekoliko sliši. Med lovci kroži o petelinjem lovu in doživetjih mnogo pripovedovanj, še več različnih mnenj, včasih dognanih pa tudi manj verjetnih. Divji petelin z razliko od drugih naših kur ponoči razmeroma dobro vidi. Nenadoma pregan od sove uharice ali lovca se z ropotom spelje z gredi, potem pa previdno krmari med drevjem, ne da bi se zaletaval.

Tudi med klepanjem sta njegov sluh in vid popolnoma normalna, previden pa je med klepanjem še bolj kot pri obiranju jagod na paši. Šele med brušenjem njegov sluh odpove, njegove oči pa ostanejo odprte in nič manj ostro ne vidijo. Pri lovu se torej ne smemo zanašati na domnevno slepoto, če hočemo petelina vsaj videti. Lovcem »petelinarjem« je znano, da je mogoče petelina med brušenjem večkrat streljati, če prvi strel ni bil uspešen. Tudi sam sem bil priča, da je lovski gost dobil trofejo šele po tretjem strelu. Vendar sem s poizkusi ugotovil, da močnejši ropot petelina tudi med brušenjem spravi iz ravnotežja, zlasti če je ropot daljši kot pok puške. Petelinovo obnašanje med rastenjem je mnogo bolj podobno puranovemu kot obnašanju domačega petelina ali petelinčkov drugih gozdnih kur.

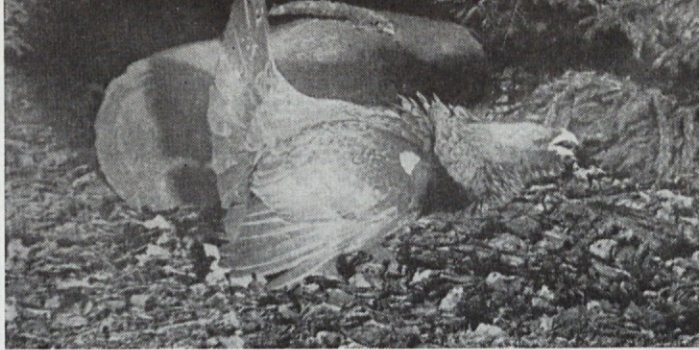
Na gred, kot imenujemo lovci bolj ali manj stalno drevo, kjer prenočuje, prileti že zvečer, nekajkrat zakleplje, morda tudi pobrusi ali pa se kar brez tega kmalu umiri in zadremlje. Že pred tretjo uro zjutraj se prebudi in iztrebi, se nato nekajkrat prestopi in zaspano oglasi. Prvi udarec sploh ni podoben pravemu klepanju. Z daljšimi presledki potem sledijo enozložni udarci, ki šele po 10 minutah ali celo pozneje preidejo v normalno klepanje z dvema udarcema, potem v trljanje in končno v brušenje. Opazovalec dobi vtis, da spočetka ob vsem prizadevanju ne more spraviti pravega glasu iz kljuna.

Če ima petelin mir in če je, kot pravimo, razpoložen, poje nepretrgoma do vidljivosti, ko nenadoma utihne in se spelje z močnim ropotom na tla. To petelin stori prej, če v bližini čuti kure, pozneje, če je sam ali mlad. Če v bližini ni kur, potem največkrat odleti na druga rastišča.

Med kurami se ves dan bojevitó sprehaja in jih brani pred tekmeci. Še vedno kleplje in brusi, neredko do devete ure dopoldne. S široko razprto pahljačo in perutmi ob tleh »vozi kočijo«, prav kakor puran, proti tekmecu pa daje puranu podoben krakajoč glas. Če je vreme ugodno, ponovno zaživi okrog poldneva. Čez dan ne gre rad od kur na drevo, ampak se šopiri po štorih in posekanih drevesnih deblih, če je teh kaj v bližini. Tekmecu se ponavadi ne umakne in se z vsiljivcem skoraj vedno tudi prav.resno pretepa.

Poje najraje ob hladnejših, jasnih in mirnih jutrih in tudi dež ga ne moti, če je jutro brez vetra. Čemerén pa postane v meglenih in mokrih dneh. Tudi ob na novo zapadlem snegu ne poje rad. Tedaj, pravimo lovci, mu zamrzne kljun. Zgodi se tudi, da ne odpre kljuna ob najlepšem vremenu, se do svita prestopa po vejah, kdaj pa kdaj odtrga kak brst in se razživi šele podnevi na tleh. Nič čudno torej, če je kdo šel na »privezanega« petelina, se morda uro daleč spotikal v goro in petelina še slišal ni. Tako nerazpoložen petelin zleti ponavadi takrat, ko lovec izgubi vsako upanje in se premakne pod drugo drevo. Bodi torej potrpežljiv; ne da se namreč naročiti, kdaj naj petelin zapoje zadnjo pesem.

Zanimivo je, koliko različnih drž ima petelin med rastenjem. Izbral sem nekaj najznačilnejših, ki bodo predvsem mladim lovcem pomagale do boljše predstave o tem skrivnostnem in tako očarljivem lepotcu.

Znova bojevit

Kleplje (tleska)

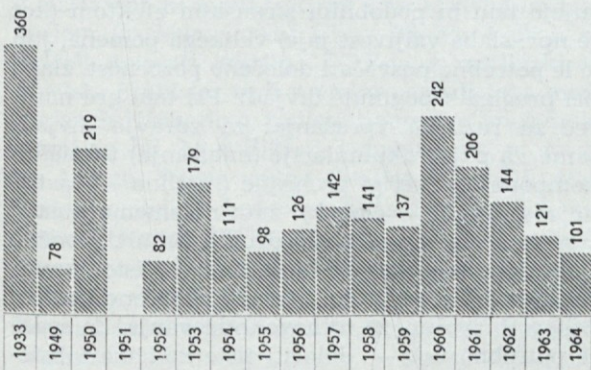

Brusi (škriplje)

Posluša

Vse foto Mitja Mikec

Odstrel divjih petelinov v loviščih LD Slovenije
(Iz statistike LZS)

Iz referatov VII. kongresa mednarodne zveze znanstvenikov s področja lovstva

(Konec)

Dr. Stane Valentinčič

Vpliv kemičnih in tehničnih sredstev na divjad

Prikazal bom 7 referatov, čeprav jih je bilo s tega področja več. Najobširnejši referat je podal **predsednik komisije za biologijo in patologijo divjadi C. I. C. M. Reydellet (Francija)** pod naslovom »Pesticidi, ki jih uporabljajo v poljedelstvu, njihova nevarnost za človeka in živali. Kako preprečiti nesreče«. Referat obsega 56 strani, in je v njem med drugim naslednje: Poljedelstvo se mora mehanizirati, da bi bilo rentabilno. To pa zahteva vedno nove delovne metode, med katere spada tudi uporaba vse več kemikalij ali t. i. pesticidov, kot so: insekticidi, fungicidi, herbicidi, rodenticidi, akaricidi, nematicidi, korvicidi itd. Vsako leto izdelava kemična industrija kaj novega, kar pride na trg, zlasti še, ker se škodljivci na že uporabljene kemikalije privadijo. Večina teh kemikalij je škodljiva za človeka in živali. To ve ves svet. Ve pa tudi, da bi bilo nujno izdati predpise o njihovi uporabi. Dosti dežel te predpise tudi ima in to dobre predpise. V njih je vse, da ne more priti do nikakršnega rizika in incidenta — seveda le, če se predpisi spoštujejo. Vsakodnevno prihaja do nezgod, česar nihče ne more zanikati. Lovci najdejo zaradi zastrupitve s kemikalijami poginulo divjad, veterinarji ugotavljajo težke zastrupitve pri domačih živalih, pa tudi zdravniki že opozarjajo na določene poškodbe pri ljudeh. Nekateri lovci bi enostavno hoteli, da se uporaba agrokemičnih sredstev prepove. To seveda ne gre. Kaj lahko pričakujemo?

Kemična industrija naj izdela nova sredstva, ki bodo uspešna, vendar manj škodljiva. Zakaj ne bi mogli rotenon, piretrin, sevin, HCH in celo malation zamenjati zelo toksičnih preparatov: paration, endrin, aldrin? Oleati bakra naj zamenjajo strupene živosrebrne preparate, antikoagulantni strihnin in zinkfosfid. Seveda temu nasprotujejo specializirane tovarne, ki si med seboj konkurirajo. Zato je naše želje težko uresničiti, četudi nam pomagajo zdravniki, katerih naloga je čuvati človeško zdravje. Zatorej se je treba pomiriti s tem, da bodo ta kemična sredstva tudi v bodoče izdelovali, prodajali in uporabljali. Tisto, kar nam bo pomagalo pri varovanju naše divjadi pred agrokemičnimi sredstvi, pa niso samo predpisi in kazni — ampak je treba uporabljati tudi poučiti o vsej škodljivosti teh sredstev za človeka, žival in naravo sploh.

Naslednji referat splošne narave pod naslovom »**Današnji pogledi na problem pesticidov**« je imel **Šved K. Borg**. Ob uporabi kemičnih sredstev v kmetijstvu in gozdarstvu se poleg drugega v zadnjem času posveča dosti pozornosti tako imenovanim postranskim učinkom. Glede na različne okoliščine se v raznih deželah uporabljajo razne kemikalije; v ZDA npr. DDT in njegovi pripravki, v zahodni Evropi se zelo mnogo uporablja dieldrin, na Švedskem pa na primer živosrebrni preparati (za razkuževanje semen). V štokholmskem veterinarskem inštitutu je bilo v zadnjih 15 letih izvršenih pri divjadi 1275 analiz na kemična sredstva. V tkivih te divjadi so ugotovili precej sledov živega srebra, zlasti pri pticah, ki pobirajo seme in pri roparicah, ki te ptice jedo. Pri več ko 50 % analiziranih fazanov in jerebic so v tkivih našli 28 do 150 mg živega srebra na kg teže, pri orlih, kanjah, skobcih in sokolih 6—100 mg, tudi pri 25 % krakuljev je ta količina presegala 25 mg, kar se že smatra za »smrtno« količino. Ponekod so opazili zelo slabo valjivost jajc, npr. pri orlu belorepcu. Pri 6 neizvaljenih jajcih so ugotovili 3,5 do 11 mg (na 1 kg) živega srebra. Zlasti v juniju so pri pticah ugotavljali relativno večje količine živega srebra. Potem so delali tudi poskuse s fazani in ugotovili pri tistih, ki so jim dajali za hrano seme, tretirano z živosrebrnimi preparati, zelo slabo valjivost.

Kljub temu, da nekateri znanstveniki ne pripisujejo tem in podobnim stranskim učinkom (kot je npr. slaba valjivost jajc) velikega pomena, jim je le potrebno posvečati določeno pozornost, zlasti pri pregledih poginule divjadi. Pri tem gre namreč za različna vprašanja: za zdravje divjadi same, za pojav akumulacije (nabiranja) toksičnih komponent v verigi prehrane (rastlina — rastlinojeda divjad — človek); zato ne smemo pustiti v nemar higieno mesa in drugih hranil. Končno zasluži pozornost vprašanje tudi s čisto humanega gledišča, saj gre pri tem za določeno krutost nasproti živalim, za njihovo uničevanje. Za sedaj je potrebno vsaj — določiti tiste količine toksič-

*Tovariš Tito ocenjuje trofejo
z Begunjščice, januar 1966*

Foto M. Kemperle

nih residuov (ostankov) v tkivih živali, ki se še lahko tolerirajo.

Amerikanec slovenskega pokolenja **Tony Peterle** je v referatu »**Translokacija in bioakumulacija DDT (CI — 36) v vodi**« navedel zelo zanimive podatke, do katerih so prišli tam pri poizkusih, ko so 2 ha veliko močvirje iz helikopterja potresli z DDT-jem, ki je bil tretiran z radioaktivnim tracerjem (zasledovalcem) CI — 36. Po 4 urah so pričeli določati količine DDT-ja v rastlinski in živalski hrani ter tudi v vodni perjadi tega močvirja. Splošen nivo radioaktivnosti v močvirski hrani je bil 3,9 milikirija; dognali pa so jo že po 4 urah. Razne vodne živalice, ki služijo tudi vodni perjadi za hrano, so kazale velike količine radioaktivnega DDT-ja. Kasneje so tudi v racah raznih vrst, tukalicahtd. statistično ugotovili pomembne količine tega DDT-ja in sicer v njihovih želodcih, jetrih, masti, srcu, mesu in drugih organih.

V referatu »**Terenska študija o vplivu kloriranih ogljikovih hidratov na planinskega orla na Škotskem**« je Škot **J. Lockie** poročal o podobnih njihovih ugotovitvah.

J. Haaften (Holandija) je podal referat »**Študija o uporabi pesticidov na holandskih polderjih in o njihovem vplivu na zajca**«. Eno leto so tekla ta proučevanja in so v tem času ugotovili, da lahko pride ob škropljenju s pesticidi do množičnih poginov zajcev. Po uporabi dieldrina so bili v zajcih ugotovljeni relativno veliki residui (ostanki) še 6 mesecev po škropljenju. V enem teh polderskih območij je bilo moč ugotoviti odvisnost nazadovanja zajčjega staleža od uporabe pesticidov.

Čehinja E. Novakova je vpliv kemikalij na zajca proučevala na svojstven način in o tem podala referat »**Vpliv industrijskih plinov in agrokemičnih sredstev na hemogram zajca**«. Znano je, da hemogram (krvna slika) močno reagira na kemi-

kalije, ki pridejo v organizem. Na Češkem so v 15 krajih proučevali vpliv teh kemikalij na hemogram zajca in sicer pri zajcih, odstreljenih jeseni 1963 in 1964. Rezultati teh proučevanj so na kratko naslednji: v teži mladih zajcev niso mogli ugotoviti nobenih statistično pomembnih razlik v teži med zajci z območij, ki so bila pod vplivom industrijskih plinov in agrokemikalij ter tistimi, kjer tega vpliva ni bilo. Nasprotno pa so te razlike v teži opazili pri odraslih, starih zajcih. Kar pa zadeva krvno sliko, so ugotovili, da je bila ta na območjih pod vplivom industrijskih plinov in prahu ter agrokemičnih sredstev mnogo slabša kot tam, kjer tega vpliva ni bilo. Krvna slika se pri mladih zajcih poslabša bolj kot pri odraslih in je v direktnem sorazmerju s stopnjo kontaminacije (onečiščenja) s kemikalijami.

G. Skarlatesku in sodelavci iz Romunije so podali referat z nekoliko drugačnega področja, kot je bilo doslej obravnavano in sicer pod naslovom »**Proučevanje poškodb divjadi v času poljedelskih del**«. V izvlečku podajam njihove ugotovitve, oziroma predloge:

- najštevilnejše poškodbe (8,6 %) prizadenejo mehanične kosilnice pri košnji lucerne ter krožne brane za obdelavo tal;

- kombajni pri žetvi ne povzročajo velikih škod (0,67 %), pri tem nastopi glavna škoda pri mladičih, ki jih povozijo kolesa traktorja ali kombajna;

- na splošno količina poškodb varira iz leta v leto in sicer v odvisnosti od vremena (zaznala košnja lucerne zaradi deževnega vremena, in tudi hitrost kosilnic je tedaj manjša, zmanjšuje izgube). Tudi stopnja poškodb divjadi se menja glede na tip mehanizacije in je odvisna od njene brzine in od tega, kako visoko nad tlemi tečejo rezila;

- v tistih letih, ko poljedelska dela sovpadajo s poganjanjem mladičev, se izgube povečajo, ker so takrat mladiči še tako majhni, da ne zbežijo pred aparati.

•

Vidimo, da so udeleženci VII. kongresa IUGB škodam od divjadi in na divjadi posvetili veliko pozornost. To so pa tudi problemi, ki tarejo naše lovstvo. Vsi ti, v kratkih izvlečkih podani referati in še vsi ostali bodo v originalu natisnjeni v posebni kongresni publikaciji, ki bo obsegala okrog 500 strani. Natisnila jo bo biotehniška fakulteta v Ljubljani, njena cena pa bo predvidoma 5000 starih dinarjev. Menim, da bo zelo koristno, če bodo naši lovci in lovske organizacije to knjigo nabavile in jo pri svojem delu uporabljale. Naročijo jo lahko pri omenjeni fakulteti, izšla pa bo v drugi polovici leta 1966. S tem bi se delno odolžili velikim naporom, ki jih širom po svetu lovski strokovnjaki vlagajo v proučevanje, gojitev in varstvo divjadi, kar je tudi cilj vseh nas.

Singamoza pri pernatih divjadi

Dr. Janez Brglez

Singamozo imenujemo zajedavsko bolezen domače perutnine, pernate divjadi in številnih vrst ptic. V nekaterih deželah se bolezen javlja tudi pri sesalcih. Poznamo dve vrsti zajedavcev, ki povzročata to bolezen. Strokovno imenujemo prvega zajedavca *Syngamus trachea*, drugega pa *Cyathostoma bronchialis*.

Zajedavci so črvi živahno rdeče barve, velikosti od 6 do 30 mm. Praviloma so samci mnogo manjši kakor samice. Znano je, da je dolžina zajedavcev različna pri posameznih vrstah gojiteljev. Pri manjših pticah najdemo navadno tudi manjše zajedavce.

Ker je bolezen tudi pri nas razširjena pri mladih fazanih na gojitvenih obratih in tudi pri domači perutnini povzroča občutno škodo, menim, da ne bo odveč, če bolezen spoznamo.

Na prvi pogled ima bolezen značaj prave kužne bolezni. V fazanerijah zboli v zelo kratkem času tudi tretjina piščancev; smrtnost pri invadiranih živalih je velika. Živali se zadušijo. Pravimo, da se bolezen širi epizootsko, kar pomeni, da je obolevanje živali visoko, da hkrati zajame živali na širokem področju in da se proti koncu zakonito izgubi. Pri številnih gostiteljih zajedavci ostanejo še naprej pripeti za sluznico sapnika. Takšni gostitelji z iztrebki izločajo številna jajčeca in okužujejo vmesne gostitelje. V le-teh se razvojne oblike zajedavca ohranijo.

Kolikor danes vemo, zajedavec ne napada z enako močjo svojih številnih gostiteljev. Zdi se, da so nekatere divje ptice odpornejše. Zato menimo, da so prav te ptice tiste, ki bolezen raznašajo med domačo perutnino in med pernatimi divjadi, ki nas najbolj zanima. Fazan, kokoš in gos pa so tiste vrste gostiteljev, kjer je zajedavec najbolj pogost in že manjše število zajedavcev pomeni za omenjene ptice katastrofo. Dognano je nadalje (Chapham in Morgan), da so invazijske ličinke, ki so se razvile iz jajčec zajedavcev divjih ptic, za našete vrste gostiteljev nevarnejše, ali s strokovnim izrazom virulentnejše, kakor ličinke, ki izvirajo od zajedavcev omenjenih gostiteljev.

Ptice se invadirajo s hrano. Požreti morajo namreč invazijsko ličinko. Najbolj pogosto najdemo invazijsko ličinko v vmesnem gostitelju, deževniku, vendar praviloma ni strogo vezana za eno vrsto posredovalca. Najdemo jo lahko tudi pri nekaterih vrstah polžev, ki nimajo hišic, v raznih žuželkah, med njimi pogosto v hroščih, *Ceolep-tera*.

Za bolezen so sprejemljive mlade ptice. Razumljivo je, da je sapnik pri teh živalih slabo razvit, sluznica je nežna, presek dušnika in sapnika je majhen in dogodi se lahko, da že nekaj črvov zamaši dihala. Zaradi zajedavcev se namreč zožuje presek sapnika, žleze izločajo tudi večjo količino sluzi. Pri pticah pride do otežkočenega dihanja, krčevitega napora pri vdihavanju in do zadušitve. Ptice iztegujejo vrat, zapirajo oči, prihaja do krčevitega stanja vratu in telesa, padanja živali in do pogina.

Pri prerezu sapnika, na mestu, kjer se vejasto razdeli sapnik na dušnika, najdemo prisesane zajedavce na sluznico. Pri piščancih lahko odraslega zajedavca opazimo tudi takrat, če preiskujemo sapnik pri močnejši osvetlitvi. Vozlički na sluznici sapnika so navadno posledica poškodb, ki so jih povzročili zajedavci. Najdemo jih pri starejših pticah in z njihovo pomočjo sklepamo, da je žival trpela za zajedavci.

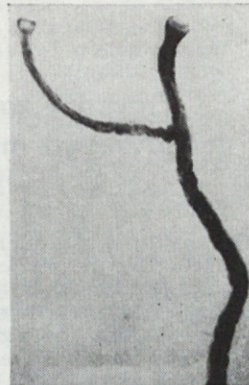
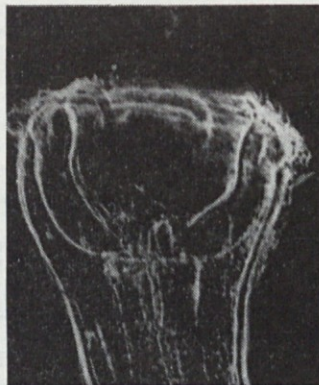
Zajedavec se hrani s krvjo svojega gostitelja. Ni čudno, če so napadene živali slabokrvne, zaostajajo v rasti in hirajo. Pogosto se posamezni piščanci izločajo iz jate, povešajo perutničke in dajejo klavrn videz. V presledkih iztegujejo vrat in krčevito dihaajo, pri tem stresajo z glavo in izločajo manjše količine sluzi ob šumu in žvižganju iz sapnika.

Pri zajedavcih lahko vidimo, da imajo dobro razvita usta; na njihovem robu so razporejeni hitinski zobje in se z njimi čvrsto prisesajo na sluznico in jo poškodujejo tudi mehanično. Omeniti moramo, da zajedavec poškoduje pljučne mešičke svojega gostitelja tudi takrat, ko ličinka četrte stopnje potuje iz črevesja s krvjo po krvnih žilah. Pri prehodu krvnih lasnic v mešičke pljuč in dušnice poškoduje steno mešičkov, pride do krvavitve in včasih tudi do pljučnice.

Mnogi splošni znaki zakonitega širjenja zajedavskih bolezni se pri singamozii razlikujejo. Pri drugih zajedavskih boleznih poznamo, da se zajedavci pri gostitelju počasi kopičijo. V okolju, ki obdaja gostitelja, se počasi kopičijo invazijska jajčeca ali invazijske ličinke. Ravnovesje odnosov zajedavec—gostitelj se pri določenih pogojih okolja počasi obrne v korist zajedavcev. Pri singamozii pa se bolezen pojavi kar naenkrat. Za bolezen je potrebno manjše število zajedavcev, ki že lahko povzročijo pogin gostitelja. Drugi vzrok iščemo tudi v dejstvu, da pri posredovalcih najdemo večje število invazijskih ličink in je dovolj, da že en sam vmesni gostitelj povzroči bolezen. Nastanek in obstoj bolezni moramo iskati tudi v biologiji posredovalcev in v nekaterih činiteljih okolja, ki so pomembni za življenje gostitelja, posredovalca in zajedavca. Samica zajedavca izloča množino jajčec, nakopičenost v okolju traja kratek čas.

Kako se zajedavec razvija?

Spoznali smo že jajčeca in invazijsko ličinko ter razvojne oblike zajedavca. Vmesnega gosti-

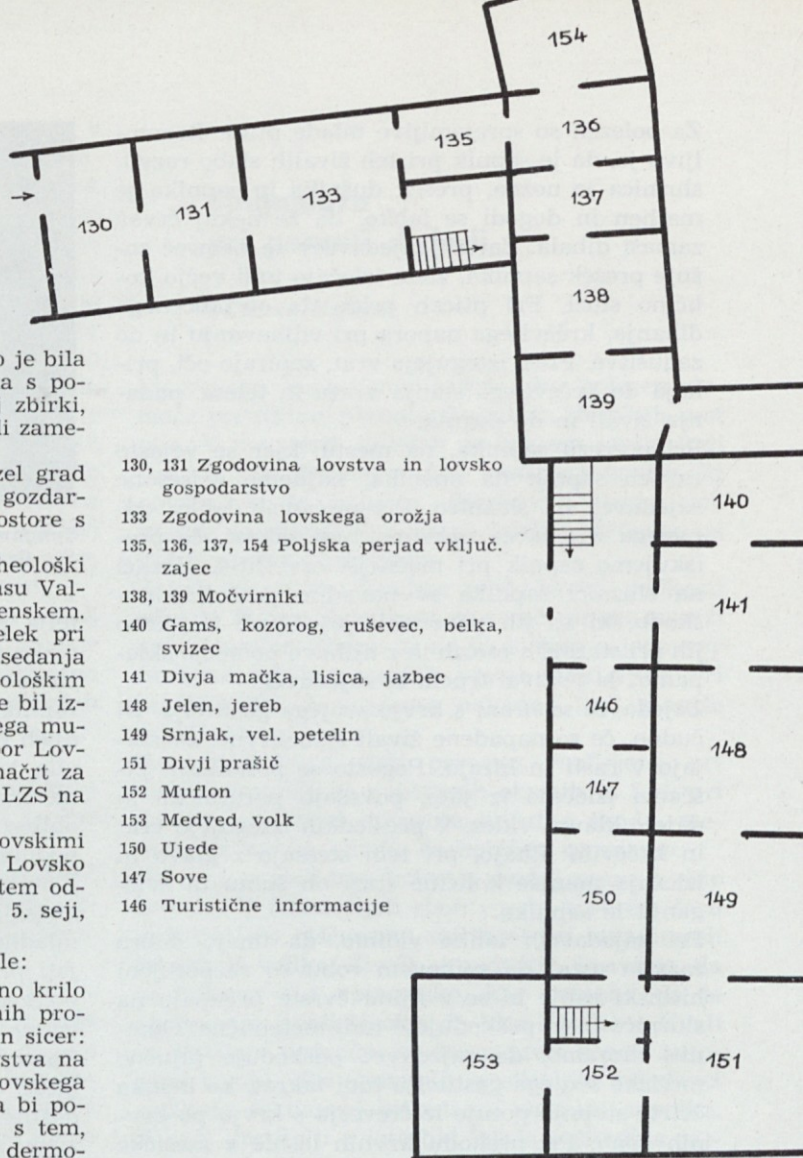
Syngamus trachea — Sl. levo: usta zajedavca — Sl. desno: Samec in samica sta vedno združena

telja ptica v prebavilih prebavi, invazijske ličinke se sprostijo in s svojim gibanjem prevrtajo steno črevesa ter s krvjo pridejo v pljuča. V sapniku zajedavec spolno dozori po 10 do 14 dneh in samice prično z izločanjem velikega števila jajčec. Ker zajedavec povzroča spremembe na sluznici sapnika in dušnikov, ptice izločajo obilno količino sluzi in si s sunkovitimi, kihanjem podobnimi gibi dvigajo sluz in jajčeca v žrelo. Z iztrebki pridejo jajčeca v zunanje okolje.

Opisali smo že najbolj značilne znake bolezni pri mladih pticah. Že po prvih podobnih znakih v jati priporočam preiskavo poginulih ptic, da bi bolezen ugotovili. Starejše invadirane ptice navadno ne kažejo zunanjih bolezenskih znakov. Znano je, da v fazaneriji занesejo bolezen divje ptice, ki iščejo ob teh objektih hrano. Ker se gostitelj invadira lahko tudi z jajčecem na invazijski stopnji, je važno, da najdemo in izberemo takšen način vzreje, da piščanci ne morejo dobiti niti jajčec na invazijski stopnji niti posredovalcev bolezni. Takšne rešitve pa so drage, dražje od tistih, ki jih navadno uporabljamo. Piščance držimo na žičnih mrežah, dvignjenih od tal, fazanerijo prestavljamo iz leta v leto na drugo mesto, uporabljamo insekticidna in malakocidna sredstva za uničevanje žuželk in polžev, vmesnih gostiteljev. Borimo se tudi proti pticam, ki zanašajo bolezen.

Ko se bolezen že pojavi, težko učinkovito ukrepamo. Škode so občutne. Po mojem mišljenju je potrebno zbrati vse podatke o zakonitem pojavljanju in širjenju bolezni v naših razmerah. Po skrbni analizi teh činiteljev bi nam morda uspelo določiti čas preventivnega zdravljenja jate z zdravilom Thiabendazol. Zdravilo lahko primesamo hrani v mešalnicah za krmo; važno je, da je zdravilo enakomerno primešano. Tako bi lahko v redno obratovanje fazanerije vključili tudi preventivno zdravljenje. Menim pa, da bi morali pri nas pred rednim, nekaj dnevnim dodajanjem tega zdravila opraviti še mikroposkus zdravljenja pri manjšem številu obolelih piščancev in bi tako zdravilo lahko tudi pri nas preizkusili.

Program za rekonstrukcijo lovskega muzeja v Bistri

Pri inštitutu za gozdarstvo in lesno industrijo je bila že leta 1950 postavljena prva interna zbirka s področja gozdarstva in lesne industrije. V tej zbirki, ki se je čez dve leti selila v Bistro, je bil tudi zameetek sedanjega lovskega oddelka.

Tehniški muzej Slovenije je leta 1954 prevzel grad Bistro. Leta 1958 se je lovski oddenek ločil od gozdarskega in lesnega in ima danes tri večje prostore s skupno površino okoli 220 m².

Sedanja zbirka vsebuje historični del (arheološki predmeti, trofeje, pasti itd.), prikaz lova v času Valvazorja in večjo dioramo divjadi na Slovenskem. Že v l. 1964 pa je komisija za lovski oddenek pri Tehniškem muzeju Slovenije ugotovila, da sedanja postavitve ne ustreza več sodobnim muzeološkim zahtevam, niti pedagoškemu namenu. Zato je bil izdelan okvirni načrt nove preureditve lovskega muzeja, o čemer je razpravljala tudi upravni odbor Lovske zveze Slovenije ter odobril predlagani načrt za rekonstrukcijo s sklepom upravnega odbora LZS na 4 seji, 19. septembra 1964.

Da bi pa bila povezava med muzejem in lovskimi organizacijami čimbolj tesna, smo zaprosili Lovsko zvezo Slovenije, da prevzame patronat nad tem oddelkom, kar je upravni odbor LZS na svoji 5. seji, 20. februarja 1965, sprejel.

Predlog za preureditev lovskega muzeja je tale:

Celotna zbirka se preseli v severno in zahodno krilo gradu Bistre. Zbirke bi zavzele 19 razstavnih prostorov (glej tloris) in 3 depoje s ca. 600 m² in sicer: V prvih treh sobah bi podali zgodovino lovstva na Slovenskem, lovsko gospodarstvo in razvoj lovskega orožja. V naslednjih razstavnih prostorih pa bi podrobno obdelali vso divjad na Slovenskem, s tem, da bi najprej prikazali ustrezeni biotop z dermoplastikami, nato pa vse biološke, gospodarske ter lovne podatke o tej divjadi. Na ta način bi lahko v celoti predočili našo divjad, kar bi bilo razumljivo lovcu in nelovcu. Ob koncu bi obiskovalcu nudili tudi vse potrebne turistične informacije o lovu na Slovenskem. Vsi razstavni prostori bi bili ozvočeni in urejeno bi bilo avtomatično akustično vodstvo.

Na sestanku komisije za lovski oddenek Tehniškega muzeja Slovenije dne 28. II. 1966, smo na predlog dr. J. Benigarja, predsednika Lovske zveze Slovenije, sklenili, da izdelamo finančni načrt za rekonstrukcijo lovskega muzeja v Bistri za obdobje 1966 do 1970. Načrt zajema vse stroške, tako investicijske, funkcionalne in osebne, deljene po posameznih dejavnostih.

Na podlagi predloženih predračunov oz. cen storitev je predračun za popolno rekonstrukcijo lovskega muzeja naslednji:

A. Obnovitvena dela:

1. Zidarska dela:

- a) prebijanje vrat in rušenje sten 2 200 N din
- b) grobi in fini omet 1420 m² 11 300 N din
- c) betonski tlak 112 m² 5 040 N din
- d) izkop in zazidava elektr. inst. ca. 570 m 3 420 N din
- e) vzidava 22 oken 660 N din
- f) vzidava 6 vrat 270 N din

Skupaj 22 890 N din

130, 131 Zgodovina lovstva in lovsko gospodarstvo

133 Zgodovina lovskega orožja

135, 136, 137, 154 Poljska perjad vključ. zajec

138, 139 Močvirniki

140 Gams, kozorog, ruševac, belka, svizec

141 Divja mačka, lisica, jazbec

148 Jelen, jereb

149 Srnjak, vel. petelin

151 Divji prašič

152 Muflon

153 Medved, volk

150 Ujede

147 Sove

146 Turistične informacije

Tloris lovskega muzeja v Bistri

2. Soboslikarska dela:

- a) barvanje zidu 1420 m² 2 130 N din
- b) pleskanje oken 1 768 N din
- c) pleskanje vrat 200 N din
- Skupaj 4 098 N din

3. Polaganje parketa:

- a) polaganje in brušenje, 350 m² 23 900 N din
- b) lakiranje 4 900 N din
- Skupaj 28 800 N din

4. Električne instalacije: 14 000 N din

B. Funkcionalni izdatki:

1. Dopolnitev zbirke razvoja lovskega orožja in naprav:

- a) zgodovinsko orožje 7 000 N din
- b) moderno strelno orožje 20 000 N din
- c) municija 1 000 N din
- d) klici, vabila 1 000 N din
- e) pasti, zanke 1 500 N din

Skupaj 30 500 N din

2. Dopolnitev dermoplastik:

a) poljska divjad	1 200 N din
b) močvirniki	1 600 N din
c) gams, kozorog, itd.	3 500 N din
d) divja mačka, lisica, itd.	800 N din
e) jelen, jereb	2 500 N din
f) srnjak, petelin	700 N din
g) divji prašič	2 000 N din
h) muflon	1 200 N din
i) medved, volk	2 000 N din
j) ujede	700 N din
k) sove	500 N din
Skupaj	16 700 N din

3. Dopolnitev trofeja, bioloških prikazov razvoja kože itd.	10 000 N din
4. Nepredvideni odkup, npr. literature, odlikovanj, znakov, folklorne, historičnega gradiva	5 000 N dni

C. Oprema razstave:

1. Fotoreprodukcije, (ozadij, dioram, dokumentarnega gradiva ca. 320 m ²)	44 880 N din
2. Izdelava panojev, vitrin, dioram	62 000 N din
3. Grafična oprema	8 500 N din
4. Dopolnitev ozvočenja	6 000 N din
5. Nepredvideno	3 000 N din
Skupaj	124 300 N din

D. Honorarji:

1. Strokovni elaborati	10 000 N din
2. Projekt ureditve 600 m ² (arhitekt, po najnižji tarifi DLUUS)	12 000 N din
3. Usluge, mizarske, strojne in preparatorske, delavnica TMS s prispevki (1 visokokvalificiran delavec tri leta)	50 400 N din
Skupaj	72 400 N din

REKAPITULACIJA:

A. Obnovitvena dela	69 788 N din
B. Funkcionalni izdatki	62 200 N din
C. Oprema zbirke	124 300 N din
D. Honorarji	72 400 N din
Skupaj	328 688 N din

Finančni načrt je prilagojen sedanjim pogojem. Morebitne spremembe, ki jih vsekakor predvidevamo, bi upoštevali sprti pri vsaki akciji posebej. Mnogo v načrtu predvidenih uslug bi v letošnjem letu lahko opravili z manjšimi stroški (npr. izdelava dermoplastik, usluge delavcev TMS, morebitni darovi itd.), prav tako je možno zvišanje cen materiala ali uslug, kar pa danes ne moremo predvidevati. Izračun za opremo zbirke je prilagojen postavitvi, kot je npr. predvidena v oddelku za jelena, kjer je ravno fotografija eden izmed osnovnih elementov razstavne tehnike. Stroški za vitrine in panoje so minimalno postavljeni, saj sodobna vitrina stane že blizu 10 000 N din.

Lovski muzej bi bil po predlagani ureditvi v Jugoslaviji edinstven, če ne v Evropi. Naša komisija, ki si je ogledala zagrebški lovski muzej, je ugotovila, da lovskega muzeja z izrazito študijsko vsebino pri nas nimamo. Po drugi strani pa je naš predračun v primerjavi s stomilijonsko investicijo (v starih dinarjih) zagrebškega lovskega muzeja več kot skromen.

Namen našega lovskega muzeja je, kot je bilo že prej poudarjeno, vseskozi vzgojen. Zbirka bi imela dobro historično gradivo, predvsem pa prikaz organizacije, gospodarstva in orožja.

Ponazoritev posameznih vrst divjadi pa bi tudi v celoti prikazali z vseh vidikov. Zato je temu namenjena poglavitna naloga, da namreč postavi zbirke tako, da bodo prilagojene vsem intelektualnim stopnjam gledalcev — od šolarja, študenta fakultete, lovca pa do nedeljskega obiskovalca. Akustično vodstvo, to je reprodukcija razlage (po centralnem ozvočenju) o zbirkah, mora ustrezati vsem potrebam obiskovalcev in se avtomatično vključiti v vsaki sobi posebej ter nato glas vodi obiskovalca po vsej zbirki. Le za morebitne seminarje lovcev bi bila vodstva posebej in to od strokovnjakov zaželenega področja.

Poleg naštetih skupin bodo v zbirko vnešene še vrste obrobni zanimivosti, npr. lovske pesmi, šege in navade, lovski znaki in odlikovanja, literatura, lovska latinščina in karikature, kinologija, okvara orožja, noše itd. V muzejskem gozdu nad gradom pa so že danes postavljene razne gozdne lovske naprave kakor preže, pasti, krmilnice itd.

Lovski muzej v Bistri, v okviru Tehniškega muzeja Slovenije, ima svoje mesto tudi v bodočnosti. Lokacija v neposredni bližini Ljubljane z izrednim naravnim okoljem, v kulturno zgodovinski stavbi prve vrste, je za današnji čas, ko ljudje ponovno iščejo stik z naravo, prav gotovo dobro izbrana. Naša želja je, da bi lovski muzej v Bistri tudi po čustvu prešel v skupno last vseh slovenskih lovcev.

Marjan Vidmar, direktor Tehniškega muzeja

Ruševca v megli

A. Z.

Pred petnajstimi leti, ko sem bil še lovski zelenec, sem namesto zastavnega ruševca prinesel »fantiča«, ki je pel šele drugo pomlad. Ni mi, da bi opisoval svoje »junaško dejanje«, saj je bilo vse prej ko prav, pač pa mi je precej na tem, da bi bilo s tem morda komu prihranjeno razočaranje, kakršnega sem sam doživel.

Že vso zimo sva z lovцем, ki mi je bil najbližji, po letih mlajši, a v lovu izkušenejši, govorila, kako bova spomladi šla na ruševca. Kaj vse bi dal zanj in za njegove krivce!

Komaj je za silo odlezel sneg, sva na Stolu čakala dneva, tam kjer raste le še redka krivenčasta smreka. April pa je v takšni višini v jutrih še zelo hladen. Pa tega nisva čutila, ker sva bila z vsemi čutili pripravljena na veliki dogodek. Ko se med Stolum in Begunjščico zasniva, zapiha ruševca. Imel sem občutek, da sem se dotaknil z električno nabito žico. Dvakrat, trikrat je zapihal precej visoko nad nama. Potem tihota. V tistem tistem mraku se potem glas nekajkrat ponovi. In kadar ne slišiš drugega kot rahel, mrzel piš severa, te je skoraj strah. Potem gruli, kakor bi voda curljala v prazen lonec. Občutek sem imel, da mi je v žilah zastala kri. Počasi se zdani in v smeri glasu iščem pevca. Čez čas

Foto M. Kemperle

ga zagledam, kako pripelje kočijo okrog rušev-vega grma. Toda bil je predaletč. Ker ni kazal nobene volje, da se približa, sem se odločil jaz. Rad bi se mu bil oglasil, pa sem se bal, da bi moje oponašanje imelo nasproten učinek. Ko je bil za rušjem, sem se mu jel počasi, neslišno približevati. Po vseh štirih, čevlje sem seveda sezul, se plazim po trebuhu, ne da bi občutil mokroto nočne rose. Ker se je petelin zadrževal na drugi strani ruševnega grma, sem se mu mogel približati na dobrih 10 metrov. Petelin gruli med stopicanjem sem in tja, med predihi, ko obstoji, pa piha. Pripravljen s puško ob licu čakam, kdaj bo pritekel izza grma. Mraz je, roke odmirajo. Petelin poje in se ne zmeni za mojo vročo željo. Ko že rok ne čutim več, počasi povestim puško. Ko sem jo naslonil na tla, je premolknil in trenutek za tem izredno hitro odletel. Le toliko sem utegnil, da sem videl lepe krivce in nič več. Ves moker in poražen pokličem Slavka, da sva odšla. V aprilu se je ta zgodba še večkrat ponovila, vsakič malo drugače, a vedno tako, da sva se vračala prazna. Prav tako v maju.

Zadnjega maja je bilo slabo vreme. Po malem je rosilo. Pa kaj naj mladega človeka v njegovi odločitvi zadrži. Ko dve uri grizeva kolena, sva zopet v pravkar obnovljeni lovski koči. Prijazna je, še posebno če zunaj dežuje. Ob dveh po pol-noči tiščiva skozi meglo naprej, tja, kjer se že-nijo ruševci. Pri betonski bajtici se ločiva, on levo, jaz desno. Tema ko v rogu. Samo slišiš, kako veter goni mokro in mrzlo meglo. Na mestu, kjer bi po mojem moral biti ruševce, se zakopljem v rušev grm, da samo konca cevi gle-data iz njega. Počasi se zdani. Nič. Ko da mi je jug podaljšal lenobni spanec. Čez kako uro pa prav rahlo zagruli v meglo; zdelo se mi je, da

je zelo daleč. Jaz za njim. Ko čisto počasi, tiho ko megla, pridem na nekoliko višjo skalo, za grmom počakam. Kmalu za tem močno zagruli malo pred menoj, pa ga ne vidim, ker je megla pregosta. Čakam mirno ko kip, pa četudi bi pri-mrznil na skalo. Čez dolgo je veter meglo toliko razcefral, da sem ga videl. Sedel je kakih dvajset korakov pred menoj. Bil je v širokem snežnem plazu. Grulil in pihal je kot za stavo. Ni se pa premaknil z mesta. Ni in ni hotel pokazati kriv-cev. Skozi meglo se mi zdi večji, kar sem jih kdaj videl. Daljnogled mi nič ne koristi, ker je premračno. Megla se zgosti, v njej pa se ruševce zopet izgubi. Poje kar naprej. Čez nekaj časa se megla znova razredči, da ga spet vidim. Isto kot prej, kot da v snegu sedi. Naenkrat obmolkne. Izteguje vrat, gleda in posluša. Prav dobro vem, da ne bo vzdržal. Močan pok useka v meglo. Petelin se prekopicava, potem obleži. Srce mi kuje, da ga čutim v vratu. Kar ne morem z mesta. Ko šok popusti, zavriskam in stečem ponj. Iz snega dvignem petelina vse drugačnih dimenzij, kakor sem ga videl skozi meglo. Bil je dve leti star »fantič«! Še danes po petnajstih letih ne morem tega pozabiti in tudi še nisem skušal upleniti boljšega. Verjetno ga tudi ne bom, ker je ruševce v območju Stola vse bolj redek.

Rojstvo

Nikolaj Lapuh

Pomlad je izvalila trave tudi izpod najbolj zasen-čenih grmov. Vetrnice v deviško belih ogrinjalih je božal rahel, topel veter, ki je raznašal vonj pom-ladi skozi goščavje. Vse je bilo kot čudovit gibljiv mozaik, razgiban — od tal, z neizmerno preprogo poljskih marjetic in dolgim zlatim pasom rumene repice — do vrhov, kjer so bile smreke odete v svoj škrlatni nakit.

Oko ni verjelo lepoti, ki jo je sonce izvalilo iz pre-gretih tal. In ptice — zbori izbranih glasov, vedno enakih in vedno lepih napevov.

Bilo je majskega popoldneva — in koščku lepega sva stopala naproti.

Zares, v vsa srca je stopila pomlad. Tudi v najina. Zaželela sva si prostega popoldneva, da bi bila sama, daleč od naveličane vsakdanjosti, daleč od vsega. Zaželela sva si čistih zelenih trav, praproti, nežnega bukovnega listja, poljskih rož.

In nabirala sva jih. Imela jih je veliko, v naročju, laseh, gumbnici. Gledal sem jo. Kot prava pomlad, stopajoča na travnike in v gozd. V srcih sva čutila neizmerno srečo, objeto z življenjem. Smejala sva se, pogovarjala, pa zopet molčala.

Do obronka gozda sva prišla molče. Ptica na vrhu smreke se je že zahvaljevala z dolgim, nežnim sla-vospevom soncu za današnji dan. Njena pesem je bila kot molitev, hvalnica. In nedaleč vstran, ko da se vrača odmev, enaka melodija.

Obstala sva — poslušala in poslušala. Nisva vedela, kdaj sva sedla v dišečo travo. In takrat je proti nama stopila srna, kot dama v rdečkastem baržunu. Ustavila se je. Ko da nekaj išče, pa ne ve, kaj. Mirna sva bila. Zasukala se je enkrat, trikrat, kakor da ji je hudo, kakor da išče nekoga, da je potrebna pomoči.

Takrat sva vedela, da bova doživela nekaj lepega, vzvišenega, kar nisva še nikoli doslej in morda nikdar več ne bova.

Najini prsti so se sklenili, stisnili. V njeni dlani sem začutil drget in skoraj vlažna je postala. Privila se je k meni. Takrat sem zopet zaznal vonj rož in njenih las. Obšlo me je nekaj radostnega, blaženega, ljubečega.

Gledala sva jo. Nemirna je bila. Potem se je umirila, kakor da hoče leči, pa se je zopet dvignila, zasukala, stala. Otožno je zrla predse, njen gobček je bil moker in svetil se ji je. Zopet je postala nemirna. Zdela se nama je kot bolnica brez pomoči. Zakaj ji ne priskočiva na pomoč? Zbežala bi in še bolj trpela. Oba sva bila enih misli. Še bolj so se nama sklenili prsti, še močnejše sva prosila zanj.

Sonce se je nagnilo proti vrhovom visokih hoj. Njegov zlati žarki so poljubili rojstvo: čisto, lepo in tiho, z bolečinami in materinsko srečo. V pisanim prtu dišečih gozdnih rož je ležala majhna srnica... Takrat so se nama počasi razklenili prsti. Obrnila sva se drug k drugemu. V njenih očeh sta se lesketali solzi, topli in mehki. Bili sta solzi sreče. Ko je zaprla oči, sta mi kanili na roko.

Počasi sva vstala. Še nekaj časa sva gledala prizor, ki nama je ostal v spomin, drag, lep in veličasten. Morala sva oditi iz kotička sreče in zdelo se nama je, da midva ne spadava vanj...

Foto I. Napotnik

Po lovskem svetu

Lovstvo na Madžarskem

Ivan Fabjan

V prvi polovici novembra preteklega leta se je mudila na Madžarskem delegacija Zveze lovskih organizacij Jugoslavije (SLOJ), ki so jo sestavljali: Mile Pocrnić, predsednik Lovske zveze Vojvodine, ing. Filip Brajkovski, predsednik Lovske zveze Makedonije, Božo Hrvoj, sekretar Lovske zveze Hrvatske, ing. Vinko Munkačević iz Srbije in Ivan Fabjan iz Slovenije. Delegat iz Murske Sobote, kot mejnega področja z Madžarsko, je iz upravičenih razlogov izostal. Naloga delegacije je bila vzpostaviti prve uradne stike za čim boljše sodelovanje tako v obmejnih loviščih kot tudi v lovskem turizmu in pri prodaji divjadi na inozemskih tržiščih. Razgovori na lovski zvezi Madžarske, kakor tudi na tamkajšnjem ministrstvu za gozdarstvo so pokazali, da bi bilo to v obojestransko korist. Sekretariat madžarske lovske zveze bo priporočil svojim področnim zvezam ob meji, da se povežejo z našimi obmejnimi lovskimi organizacijami glede lovov in drugega koristnega sodelovanja. Priredili so nam tudi nekaj lovov na malo in veliko divjad. Povsod smo lahko ugotav-

ljali, da imajo velik stalež divjadi. Izredno mnogo pa imajo zajcev. Pri krožnem lovu, v katerem nas je bilo udeleženih 10 strelcev in 15 gonjačev, smo stalno imeli pred očmi okoli 50—80 zajcev v teku. Letno odlovijo 45 tisoč do 55 tisoč živih zajcev za izvoz. Kupci so največ Francozi in Belgijci. Madžari so nas opozorili, da jugoslovanska podjetja v nelojalni konkurenci zadnja leta zbijajo ceno za 3—4 dolarje pri paru. Mi smo bili mnenja, da je ravno obratno. A so nam dokazali. Za bodoče smo se dogovorili o enotnem nastopu na zunanjem tržišču, kar bo v veliko korist obema partnerjema, ker razen Češke izvažata zajce samo Madžarska in Jugoslavija. Povpraševanje za to divjad je 1,5-krat večje, kot je ponudba. Umetna vzreja divjih, poljskih zajcev namreč še ni nikjer uspela in za to zaenkrat tudi še ni izgledov.

Umetna vzreja fazanov na Madžarskem je še na nizki stopnji, tako so tudi sami povedali. V gradnji pa imajo nekaj večjih fazanerij, kjer bodo vzrejali to divjad po modernem tehnološkem procesu. Pri tem jim nudi strokovno in tehnično pomoč Lovno gozdno gospodarstvo »Jelen« iz Beograda, ki je v inozemstvu znano po svojih dobrih rezultatih in izkušnjah v svojih modernih obratih.

Z madžarske strani so pri razgovorih sodelovali predsednik madžarske lovske zveze Pal Valuš, generalni sekretar Zoltan Gal, podpredsednik dr. Istvan Puli, dr. Gjuro Vatai in načelnik uprave za lovstvo pri ministrstvu za gozdarstvo dr. ing. Šandor Toth. Vsi, posebno pa Zoltan Gal, so se ves čas našega bivanja na Madžarskem trudili, da nas sezna-

Jugoslovanska lovska delegacija na Madžarskem, v sredi dr. ing. Toth Šandor, ob lovini

Foto I. Fabjan

nijo z njihovimi posebnostmi v lovstvu. Razkazali pa so nam tudi Budimpešto in njene kulturne spomenike.

Korenine madžarskega lova in lovske organizacije segajo še v čase Avstro-Ogrske. Med zadnjo vojno, posebno v letu 1944, je bila v večjem delu Madžarske velika divjad zdecimirana. Po osvoboditvi pa so začeli aktivno in strokovno urejati tudi lovstvo. Osnovna lovska organizacija je lovsko društvo. Število članov v društvu ni omejeno, vrti se pa od 10 do 150. Odvisno je od velikosti lovišča in vrste glavne divjadi. Lovišča obsegajo od 4000 do 30 000 ha; z malo divjadjo so večja, z veliko pa manjša. Meje lovišč niso vezane na občinske ali okrajne, temveč so lovsko gospodarsko zaokrožene. Višja lovska or-

Močnejši madžarski dvajseterak, uplenjen decembra 1965

ganizacija je lovska zveza županije, tj. nekako naše bivše okrožje v politično teritorialni razdelitvi. Tu sta dva plačana uslužbenca, od katerih je eden nameščen po oblastno upravni liniji kot inšpektor. Pristojnosti tega so velike. Ta nadzoruje vse poslovanje lovske organizacije, potrjuje gospodarske načrte in oddaja v imenu teritorialne oblasti lovišča v zakup.

Madžarska ima 780 lovskih društev s skupno 21 000 člani. Preko tisoč članov je včlanjenih samo v centralni zvezi in lovijo kot gostje v LD ali kot turisti v državnih loviščih, ali loviščih, ki jih upravljajo gozdarska podjetja. Najvišji organ je lovska skupščina Madžarske. Vanjo volijo na 200 članov po enega delegata. Skupščina izvoli vsako tretje leto komite, ki šteje 29 članov in 5 namestnikov. Komite izvoli izvršni odbor kot operativni organ skupščine. Odloki tega odbora in komiteja so obvezni za vse županije in LD.

Lovskim društvom daje v zakup lovišča županija, toda praviloma samo za malo divjad. Z lovišči z veliko divjadjo razpolagajo gozdna gospodarstva. Nekaj od teh, kjer je večji del mala divjad, jih dajejo v zakup lovskim društvom gozdna gospodarstva. Lovi na malo divjad so samo skupni. Pravilniki županij odredajo pravice in dolžnosti članov v društvu. Te so v marsičem v nasprotju s še veljavnim, zastarelim lovskim zakonom. Večji poudarek pri gospodarjenju v loviščih je na gospodarski kot na športni plati.

Lovske organizacije so vezane s pogodbo, da plačujejo visoko zakupnino, ki se deli državi, srezu ali pa gozdnemu gospodarstvu. Razen tega mora obvezno imeti vsako lovsko društvo lovskega čuvaja s strokovno šolo. Ta vodi račun o gospodarskem načrtu, prehrani, lovno tehničnih objektih in je disciplinsko odgovoren tako društvu kakor oblasti, ki mora dati za njegovo postavitev svoje soglasje. Članarino plačujejo v društvih zelo različno; odvisno je od gospodarske zmogljivosti lovišča. Lovska karta stane po vsej državi enako, 100 forintov letno. Vsako društvo ima še svoj interni pravilnik, kjer je razen vsega reda določeno za vsako tekoče leto posebej, kaj pripada lovcu in koliko mora oddati. Tradicionalno na Madžarskem je, da z vsakega lova nese lovec domov največ šest nog, ne da bi to posebej plačal, npr. 1 fazana in 1 zajca ali 3 fazane ali 3 jerebice. V take namene je odrejenih v sezoni 17 lovov. Letno priredijo tudi nekaj lovov namenoma za kritje stroškov društva. Finančni načrti društev so zelo različni. So primeri, da jim dohodki krijejo vse izdatke in zato sploh ne plačujejo članarine, so pa tudi primeri, da člani ne odnesejo domov niti kosa divjadi, ampak vso vnovčijo, da pokrijejo izdatke. Vse je odvisno od kvalitete lovišča in gospodarjenja.

Na vprašanje, kako rešujejo vprašanje velikega števila mestnih lovcev, so nam pojasnili, da si je lovska zveza Madžarske pridržala z zakonom pravico, da jih iz določenih večjih mest lahko dirigira v vsako društvo 25 % na njihovo število.

Celotna lovna površina Madžarske meri ca. 13 milijonov hektarov, od tega je lovišč z malo divjadjo 8 milijonov hektarov. Ostalo zavzemajo lovišča gozdnih gospodarstev in nacionalni parki, kjer je vsak lov prepovedan, ter pet večjih državnih reprezentančnih lovišč, ki jih je ustanovila vlada. Slednje upravlja uprava za lovstvo pri ministrstvu za gozdarstvo. Od skupne lovne površine je 87 % lovišč samo z malo divjadjo, 13 % pa z veliko divjadjo. Pri tem je treba vedeti, da je od skupne površine Madžarske samo dva milijona hektarov pokritih z gozdom.

Od skupnih dohodkov iz lovstva ustvarjajo lovska društva 89 %, državna lovišča in gozdna gospodarstva pa samo 11 %. To opravičujejo s tem, da se do sedaj niso bavili z lovskim turizmom, temveč samo z načrtnim gojenjem, znanstvenim raziskovanjem,

odlovom in naseljevanjem divjadi po deželi, ne glede kdo lovišče upravlja. V bodoče pa bodo polagali tudi več pažnje ekonomiziranju. Tudi lovska zveza Madžarske ima za reprezentančne potrebe dve lovišči. Pri glavni direkciji za gozdarstvo Madžarske je inštitut za lovstvo. Osnovna naloga tega inštituta je proučevanje in odrejanje kapacitet posameznih vrst divjadi za določena področja. Z zakonom je određeno, da ta inštitut oceni vse srnjačje rogovje iznad 300 gramov, jelenje rogovje iznad 6 kg ter vse abnormalitete. Vse druge trofeje obvezno ocenijo na županijskih zvezah. Ne označujejo pa jih z zeleno in rdečo piko, temveč s številkami od 1 do 5. Imajo predpisane odstrelne in ocenjevalne kartone, ki jih preskrbi zveza. Inštitut nudi društvom in drugim brezplačno strokovno pomoč s svojo revijo in biltenom, po potrebi pa tudi na terenu s strokovnjaki. Kinološka organizacija je ločena od lovske, kakor pri nas. Ta vodi rodovnike, skrbi za prosveto, prireja tekme, razstave in ocenjevanja. Pri lovski zvezi Madžarske pa je kinološka sekcija, ki skrbi za lovsko kinologijo.

Divjad na Madžarskem l. 1964

Vrste	STALEŽ		ODSTREL	
	Državna lovišča in lovišča gozdnih gospodarstev	Lovišča lovskih društev	Državna lovišča in lovišča gozdnih gospodarstev	Lovišča lovskih društev
1. Jelenjad	20 870	8 720	5 390	2 180
2. Srnjad	78 580	60 490	7 700	5 256
3. Divji prašiči	9 670	5 430	4 707	2 403
4. Zajci	1 029 400	881 200	376 800	335 700
5. Fazani	656 300	503 000	173 400	141 700
6. Jerebice	686 000	598 000	83 030	65 300

Ali je to še lov?

(Po R. T. Allen-u, Das Beste, februar 1966)

K malo simpatičnim posebnostim človeka spada sla, da mora na zemlji uničiti vse, kar ne hodi pokonci in ne nosi aktovke. Nekdaj so šli na divjad v čolnu na vesla zgolj s puško ali so ribarili z majhnimi trnki na črve. Dandanes uporabljajo motorne čolne, osebna letala in radarje za iskanje ribjih jat, telefone, posode s kisikom in toliko opreme, da so kakor potujoča popravilnica.

Živali nimajo nobene šanse več. Privabljajo jih s klici rac, veveric, jelenov, ki jih kupijo na ploščah in jih je treba prenesti le še na zvočni trak. Opazujejo jih z močnimi daljnogledi in jih potem pošiljajo v živalska nebesa strelci, ki uporabljajo stative, strelne daljnoglede in daleč streljajoče puške. Žival na pednju sveta, ki slučajno ni parkirni prostor, ni več varna pred uničenjem. Lisice in volkove love iz zraka in celo bele medvede v Arktiki na plavajočem ledu. Ameriški polkovnik v svoji knjigi »Leteči lovec« priporoča odkrivanje račjih počivališč z letali že ob začetku sezone. S posnetki iz zraka pa lahko ugotovimo, kje so v ustrezni razdalji pripravna kritja za prepelice.

Parkljarji so še na slabšem, ker samim ne pride na pamet, da je v bližnjem grmovju lahko skrit človek, ki brez vesti razpršuje sintetični pojavahten dah. (»Samo dih in kapitalni šestnajsterak stoji pred vami«, stoji v nekem oglasu za to sredstvo.) Neke vrste morski volkovi so tako miroljubni, da lovec lahko plava do njih in jih krepko osuje. Pa se zgolj obrnejo in odplavajo, ker ne slutijo, kako je človek zahrbtnen. S plavutmi, potapljaškimi očali, potapljaško obleko in merilcem pritiska, z nožem in podvodno lučjo v roki jih nabode na trizobi locen, ki ga izstreli iz harpune z ogljikovim prekisom. Skoraj vse morske živali, ki jih taki ribiči nabađajo, so nevarne, kakor hrček. Na primer, šest metrov širok vražji skat je navzlic imenu dobrodušno bitje, ki je v zgornji čeljusti brez zob.

Pred nedavnim je bil v nekem lovskem listu upodobljen igralec cawboyev iz Holywooda, ki se z mladeniškim nasmehom sklanja nad ogromnega medveda z Aljaske, ki ga je ustrelil za tepih v svoji sobi. Zato je z Los Angelesa priletel z reaktivcem, najel potem privatno letalo, da je ugotovil nekaj medvedov ter drugi dan najmočnejšega na »lovski« način ustrelil.

Ubijanje živali je že dolgo cvetoča kupčija. Za 1000 dolarjev zagotovi ameriška posredovalnica lovcu medveda z Aljaske, zraven motorni čoln, privatno letalo in dva tedna stanovanje in prehrano. Gospodarskim mogotcem priženejo v Karpatih za 4200 mark medveda pred puško. Finsko zastopstvo ponuja obkroženega medveda za odstrel najboljšemu ponudniku. Sovjetska zveza vabi zahodnonemške lovce na trofeje z letalom v Sibirijo, z jamstvom na plen. V Tennesseeju lahko za 25 dolarjev na dan lovijo divje prašiče — ker glave merjascev dobro pristojajo nad hišnimi bari. V bližini New Yorka ponujajo lov, kjer ni nobene stopinje v breg, in lovec lahko najame šolanega psa in vodnika, ki ... proti primernemu plačilu spuščajo preko strelca race ali posebno za to vzgojene fazane. V Čehoslovaški je sedem turistov iz Zvezne republike Nemčije v enem dnevu popokalo 1099 fazanjih petelinov. Celo afriški safari je postal domač. Vodnik počaka lovca na letališču in ga spravi v hotel s francosko kuhinjo. Medtem kupi zanj opremo in ga s terenskim vozom odpelje, na čelu s skupino tovornih voz, opremljenimi s hladilniki in vsem, kar je treba za hladne pijače in kosilo s štirimi obroki v divjini. Spremno osebje je tako številno, da so prepiri za prednost strežajev problem. Pa tudi na zalazu ni bolj nevarno. Vojska slednikov in gonjačev pritisne žrtev k drevesu, na katerem sedi gost, zraven pa ostrostrelec, ki ne zgreši, če je treba, da plen ne uide. Če bi si današnji lovci na veledivjad morali pogledati z njo iz oči v oči, bi bili safari kmalu tako nepopularni kakor obiski pri zobozdravniku.

Čas je, da bi opustili ta mehaniziran nečasten način lova. Ne zato, ker so živali ljubka čedna bitja, ki kakor Walt Disneyeve živali govore, temveč zaradi dostojnosti nasproti premaganemu, številčno povsem podleglemu in docela zbežanemu nasprotniku.

M. Š.

Zopet kuga med divjimi prašiči

Doslej smo zabeležili na Slovenskem dva pojavi epidemije kuge med divjimi prašiči: pred šestimi leti na področju LZ Krško in Novo mesto v Gorjancih, od Brežic do Uršnih sel, in pred dvema letoma na Gorenjskem v lovišču LD Begunjščica. Sedaj pa poročamo še o tretjem primeru in sicer na področju LZ Novo mesto.

Kuga, ki je izbruhnila pred šestimi leti v Gorjancih in pokončala na desetine prašičev, se je zanesla k nam s Hrvaškega. Sedaj pa kaže, da ima izvor na domačih tleh. Lani jeseni se je pojavila kuga pri domačih prašičih v vaseh Drenje nad Sotesko, Vinkovem vrhu in Gornjem polju. Veterinar je odredil zakol več obolelih prašičev, ki so bili oddani konjaču.

Med divjimi prašiči se je kuga pričela pojavljati lani novembra v okolici Trebnjega, v lovišču LD Dobrnič. Divji prašiči so prihajali na njive in enostavno niso hoteli bežati pred ljudmi, ki so jih seveda nekaj pobili kar s koli. Lovci pa so mnogo našli mrtvih, nekaj pa komaj še živih, katerim so dali usmrtilni strel. Od 1. novembra lani pa do srede marca letos so v lovišču LD Dobrnič zakopali 21 divjih prašičev, v lovišču LD Novo

mesto pa v tem času 22, od tega 19 najdenih mrtvih, 3 pa so bili ustreljeni. Bolezen je pustošila najbolj med mladimi.

Prašičja kuga se je pojavila tudi v loviščih LD Dvor, Žužemberk, Mirna peč, vendar o škodi s teh področij še ni poročil. Do danes, 20. marca, ko to pišem, epidemija še ni pri kraju.

Iz navedenega lahko sklepamo, da se je ta virusna bolezen to pot zopet pojavila v močnejši obliki. Predvsem pa se je tako hitro raznesla na tako obširnem področju zato, ker je nastopila v času bukanja. Ponovno je treba poudariti, da je za kugo poginule prašiče treba na mestu globoko zakopati. Ljudje pa, ki pridejo v stik z okuženimi živalmi, naj si roke in obutev razkužijo z 2% vročo raztopino pralne sode.

France Cvenkel

Lov in šport v britanski grafiki v XVIII. in XIX. stoletju

Pod tem naslovom je bila 9. marca 1966 odprta umetniška razstava v Narodnem muzeju v Ljubljani s 35 deli grafike v specifično angleški tehniki, imenovani akvainta. To so na poseben način barvane risbe, v katerih so angleški

umetniki zlasti od srede 18. do srede 19. stoletja upodabljali pretežno lovske prizore. Z natančnostjo fotografije so podani lovski obredi in načini lova takratne aristokracije na britanskem otočju, ki se bistveno razlikujejo od onih na evropski celini tistega časa bleščeče viktorijanske dobe. Najpogosteje so upodobljeni prizori parforsnih lovov (na konjih s tropom psov), prav posebno značilnih za lovsko izživljanje angleških grofov in lordov, ki so si naročili te grafike, ker tedaj še niso poznali fotografije. Za nas lovce so te upodobitve, mimo umetniške vrednosti, zanimive, kako so Angleži, ki jim je šport v krvi, lovski šport povezali z jahaškim in kako drugačno je naše lovsko pojmovanje, ker razmere pri nas niso našim lovcem nikoli dovoljevale takega podobnega lovskega izživljanja.

M. Š.

Malokalibrski vložek

Marsikateri lovec ne ve, da je možno vsako puško šibrenico kalibra 16 ali 12 preurediti v malokalibrsko puško (flobert). Za preureditev je potreben t. i. malokalibrski vložek, ki je približno 30 cm dolga risana cev z ekscentričnim nabojiščem, nožicami za pristrelitev in pritrditev v cevi puške. Nabojišče je ekscentrično, ker mora udarna igla puške udariti na rob naboja.

Navadno dvocevko je treba za natančno streljanje preurediti, dodati kobilico in muho. Trocevke in polrisanice že imajo merilne naprave, po navadi celo strelni daljnogled in je preureditev nepotrebna.

Z malokalibrskim vložkom, zlasti s puškami, ki imajo strelni daljnogled, lahko natančno streljamo do 70 m, torej dalj kakor s šibrami. Ker je municija sorazmerno poceni, je možna vaja v streljanju s strelnim daljnogledom. Večja strelna daljava je važna pri odstrelu vran, srak in šoj. Naboj 22 long je tudi zadosten za mačko in na primerno razdaljo za lisico.

Vložek se pristrelji na ta način, da se premikajo nožice vložka in ne merilne naprave na puški, kakor je to pri pristreljevanju puške z normalno risano cevjo. Pri trocevki se torej strelni daljnogled oziroma križ ne premika. Pristreljevanje vložka prepustimo puškarju ali lovcu, ki se na to razume. Ni to nič težkega in učenega, vendar je treba delati zelo previdno. V skrajnem primeru naj se uporablja pila. Kakor je vložek pristreljen, tako ga je treba vedno vlagati. Izvlekač nabojev vložka mora biti vedno na mestu izvlekača nabojev puške. Vsak lahko sam preskusi, razliko pri zadetku,

Ivan Grajš, vodja lovskega oddelka gojitvenega Foto ing. C. Strumbelj
lovišča »Rog« — Kočevje, z enoletno volkuljo, uplenjeno 31. januarja 1966

če vložek namestimo le nekoliko drugače. Za vložitev pristreljenega vložka v cev je dovolj pol minute in prav toliko, da ga izvlečemo. Vložek in naboji 22 long (flobert dolgi) imajo svoje balistične lastnosti, ki jih moramo upoštevati za streljanje. Če je vložek pristreljen na 50 m preko kobilice in muhe, je zadetek na 25 m višji za 2,5 cm, oziroma na 100 m za 28 cm nižji. Pri uporabi strelnega daljnogleda so te razlike nekoliko manjše.

Po streljanju z vložkom moramo puškino cev očistiti prav tako temeljito, kakor da smo streljali s praviim nabojem šibrenice.

Po sedanjih deviznih in carinskih predpisih je cena za vložek nekako 350 N din. Na tržišču sta izdelka tovarne Kriehoff in Tyrol; domačega izdelka ni.

Z vložkom dopolnjena šibrenica je lovcu pri obhodu lovišča koristna, zlasti izven lovne dobe, ko pa je vendar treba upihniti marsikaterega škodljivca.

Ljuban Zadnik

Poslednjič na črnega svata

Noč je še bila, ko so temo presekali žarometi avtomobila. Prišli so Italijani, na petelina. Naglo sva z možem vrgla puški na ramo in že nas je vse skupaj vzela temna noč. Odrinili smo na Marušnik, ki smo mu včasih rekli kurnik.

Neprijetno smo se spotikali ob korenine, ki so štrlele iz steze, ko smo se vzpenjali v hrib in se grizli v kolena. Čim bliže smo prihajali, tem bolj mi je vrtala po možganih misel: bodo li peli — ali ne bodo. Jutranji svit je počasi vstajal izza Ermanovca in nam obetal lepo jutro. Na vrhu smo obstali. Že od daleč smo zaslišali glas, ki nam je močneje pognal kri po žilah. Da, poje! Razdelili smo se. Odšla sem na levo, drugi pa na desno, kjer je pel petelin. Zaželela sem jim dober pogled in razumeli so, čeprav sem povedala v našem jeziku. Tipaje sem pod košatimi smrekami nadaljevala pot proti Pesku. Začula sem prhutanje perutnic in vedela, spreletel se je. Obstala sem. Iz nasprotne strani, nekje daleč od Tešarja se je oglašala sova, ki je vriskajoč vabila v svate. Da, pomlad je prihajala tudi v te kraje in vse je bilo nemirno. Vseposvoda je bilo čutiti nemirni utrip prebujajočega se življenja. Na visoki smreki se je prebudil kos in pozdravil vstajajoče jutro. Kmalu so se pričele oglašati še sinice, nato ščinkavci in se pridružili kosu. Vse petje se je strnilo v en sam mogočen nepozaben spev, kateremu je še kukavica dodajala svoj ljubki ku-ku, da je odmevalo po gozdu, kakor ne

more v nobeni koncertni dvorani. Le domačije v Javorjevem dolu so bile še tihe in zasanjane.

Ze je svit obzarjal visoka drevesa, ko sem zaslišala strel. Vrnila sem se in na kraju dobila nasmejane petelinarje. Strelcu sem voščila lovski blagor in se zazrla v petelina. V zadnjih trenutkih svojega življenja si je v nemi boli s krempelj izpulil nekaj peresc, ki so v lahнем vetru počasi plavali proti tlom. Iz bledorumenega kljuna je pricurljala drobna kapljica rubinaste krvi in zdrsnila v mah, ki jo je željno posrkal. Ugasnilo je življenje še pred nekaj trenutki tako veselega pevca in drobni očesci sta ostekleneli, le perje na prsih se je prelivalo v stoterih barvah.

Nepopisno je bilo veselje srečnega strelca in na poti domov ni bilo ne konca ne kraja slikanju, češ, saj bodo morda ostale slike edini spomin na dogodek v Marušniku. Na poti domov so se neke globoko v Italiji z avtom ponesrečili: dva sta izgubila življenje, tretji pa je ostal invalid in nikdar več ne bo šlišal tega mogočnega pevca, ki lovcu daje neprimerno večji užitek pri opazovanju v naravi kot pa mrtva trofeja na steni.

Anica Zabukovec

Neprevidni lisjak

Težko pričakovani sneg, ki je lovcu odprta knjiga narave, je končno v drugi polovici januarja le zapadel. Naslednji dan sem v nahrbtnik nasul krme za fazane in šel v »svoj« revir, kjer oskrbujem dvojke krmišč, ki sem ju že v novembru pripravil in z občasnim polaganjem koruze vanje privajal fazane.

Še bolj me je pa vlekle zato, da vidim, kako je s sledovi divjadi, posebno lisic. Lisičin je v tem revirju mnogo in zvitorepke se v zimskem času ter neugodnem vremenu v njih nastanjuje. Mimogrede na obhodu sem položil krmo, pregledal sledove ob krmišču, v glavnem pa ugotavljal, kje domujejo lisice, saj je bil čas njihove paritve na višku. V Prepazki ni bilo nič, v Jozlovi grabi dva sveža sledova v rov, torej par. Lisičine v Grocovi grapi nezasedene. V lisičino pod Metlno je vodil svež sled, tukaj torej ena sama. V Kovačevi grabi so 3 lisičine, vendar je srnjad tod okoli tako pregazila, da zanesljivo ni bilo mogoče slediti. Potem krenem še v Črno grabo. Tu je kar 7 lisičin, cel labirint, od lisic pa vse pregaženo. Ugotovil sem, da jih je v vseh obojenih lisičinah vsaj 5 »privezanih«.

Z lovskimi tovariši Ernestom, Ivanom, Jožetom in Štefanom, smo

se dogovorili za čakanje pri lisičinah.

Obvestil sem jih za drugi dan na dogovorjeno akcijo. Ker je čez noč zapadlo še nekaj novega snega, sem še enkrat ugotovil, kje in kod so zjutraj šle lisice domov v lisičine. Na sestanku smo naredili razpored. Jože in Štefan sta šla peš, Ernest pa je naju z Ivanom odpeljal z avtom v oddaljenejši revir. Sam si je izbral stojišče v Lisičji grabi, midva z Ivanom, ki je še novinec, pa v Črni grabi. Ker je dokaj strmo, lezeva s puško v rokah na čakališče. Jaz hodim spredaj, ko Ivan naenkrat: »Stoj, lisica gre od lukenj proti nama!« Puška, hitro vržena k licu, je bila vendarle prepozna, še manj sigurnen strel in lisica jo je bliskovito odkurila, odkoder je prišla.

Ivan pa: »Joj, šment kosmati, zdaj sem jo prvič videl živo v naravi.« Kaj storiti? Pritajeno se posvetujeva; danes bo čakanje najbrž brezuspešno. Pa vendar se odločiva in previdno lezeva na čakališče nad lisičinami. Razburjena od doživljanja se počasi umiriva in čakava. Še ni minilo 15 minut, ko zaslišiva na nasprotnem bregu značilen zamolkli lisičji hav, hav, hav. Ivan me pogleda, kaj to pomeni. Jaz mu namignem, naj bo miren in pozoren. Čez nekaj minut se oglašanje ponovi, toda bliže. Napetost v naju raste, še bolj radovednost. Stojiva kot pribita, prikrita za drevesi — in zopet: hu, hu, hu, hu. Tokrat že čisto blizu, ne vidiva pa še ničesar. Tedaj pa, neverjetno, korak za korakom počasi stopa po nasprotnem pobočju lisica naravnost proti Ivanu ter se zopet zamolklo trikrat oglasi. Ivan je srce čutil v grlu. Lisica pa lepo počasi proti lisičinam. Za hip pogledam Ivana, bo li streljal ali ne. Toda krit za drevesom je ni opazil. Zdaj, sicer bo prepozno, si mislim in z dobro pomejenim strelom položim lisjaka na dlako. Ivan pa: »Ali si ga?« »Seveda, le hitro ponj!« In že sva pri njem. Domnevala sva, da je klical svojo družico, a v slepi zaljubljenosti pozabil na previdnost, ki je mati modrosti.

Karel Raiter, LD Cankova

Medved na Košnem vrhu

Aprilskega jutra leta 1965 se mi v popolnočnih urah ni dalo spati. Bil sem zadolžen, da zaslišim velikega petelina za najavljenega gosta, kar sem želel tudi izpolniti. Poklical sem sina Rafka, da gre z menoj. Okrog poltretje ure zjutraj se res odpraviva. Sveže zapadel sneg naj bi nama iskanje petelina pospešil. Komaj sva bila dobrih 500 metrov od doma, je Rafko zavohal čuden dah. Reče mi: »Atek, ali vohaš medveda?«

Planinski studenec F. Keršbaumer

Res, tudi meni je neprijeten dah vil nos. Po kakih 15 metrih mi sin pravi, čeravno še v temi: »Poglej, ali vidiš v snegu neke črne podolgovate lise?« Opazil sem jih tudi sam, nakar sem takoj prižgal baterijo. Obstala sva kako minuto kakor okamenela in nisva spregovorila. Nato pa obema pade na misel: Nazaj, danes bo lov na medveda, jutri pa zaslišiva petelina.

Takoj ob vrnitvi domov šilce in k najbližnjemu lovcu Antonu M. pod okno. Anton je še spal, vendar je na moj poziv, da gremo na medveda, takoj vstal in segel po petrolejki, da napravi luč. Pri tem pa se je že začela lovska smola. Petrolejko je razbil in zbudil otročka. Vseeno mi je odprl, da sem mu povedal, kako in kaj. Kmalu je bila pripravljena puška in municija ter nekaj toplega v steklenici. Preden sva odšla, ga opomni

žena: »Tone, pazi se le!« Na mojem domu je bilo vse pripravljeno, le Micki sem rekel še: pa, pa... in s Tonetom sva odrinila proti kmetu Lozniku.

Rafko je priskrbel še gonjača Milka, s katerim sta počakala določen čas, preden sta odšla po sledu za kosmatincem. S Tonetom sva se oglasila pri Lozniku, povedala, za kaj gre in kakor na komando so nama prijazna dekleta postavile na mizo »kravžo« (kozarec) tekočine, za notranje pomiritve. Gospodinja je ravno kuhala zajtrk ter od časa do časa iz pipe natakala vodo, ki je tekla po lesenih ceveh kakih 1500 metrov čez gozd do kmetije. Ker sva s Tonetom imela še dovolj časa do določenega stojišča, kamor bi moral priti kosmatinec, sva še nekoliko posedela ob poskočnih gramofonskih polkah in valčkih. Saj sva bila pošteno preznajena in prilagala se je druga »kravža«. Medtem pa gospodinja nenadoma reče: »Kaj pa je sedaj — vodo je vzelo.« Ničesar sluteč sva mirno popila »kačjo slino« ter počasi le ganila na določeno stojišče, kakih 600 metrov od te kmetije. Prišla sva na mesto, kjer naj bi stal Tone, ko ta nenkrat zakliče: »Orka mast, je že čez!« Nato sem tudi sam opazil, da drži medvedji sled naprej. Določeno stojišče je bilo ob prej omenjenih lesenih ceveh, ki jih je kosmatinec s šapo razdril, odkopal sneg in zemljo do vode, ki je curljala iz razdrtih cevi ter se pošteno napil — medtem ko sva midva gledala okrogla kolenčka in kozarec. Zato je voda pri kmetu presahnila in so imeli v snegu dovolj opravka, da so cevi popravili.

Medved je odšel naprej in sicer navzdol, kjer je bilo vedno manj snega, oziroma že kopno, da se je sled zgubil. Gonjača sta prišla po njegovem sledu in videla, kaj vse je napravila mrcina s cevmi. Po-

tem smo skupaj krenili do Loznikove kmetije in povedali, kdo jim je »popil« vodo. To sem napisal, da bodo tudi moji sotrpini vedeli, kaj lahko zamudiš, če v »kravžo« buljiš.

J. P., LD Gornji grad

Obiski ščetinarjev in blagajna LD

V lovišču LD »Kras« Dutovlje opazamo zlasti v zadnjih dveh letih pogoste obiske divjih prašičev. Ti zahajajo v predel, zvan »Raša«, kjer naše lovišče meji z loviščema LD Štanjel in Štorje. Teren je delno hribovit, kamnit, poraščen z brinjem, robidovjem, vmes pa so gosti borovci s pomladkom — naravno zavetišče naših gostov. Vzdolž lovske meje teče skoraj vse leto potok Raša in je kot nalašč kopališče za črnuhe. Na obronkih tega lovišča se nahajajo vasi Ponikve, Avber in Gradnje, okrog teh pa polja, bolj rečeno kraške njivice. Na teh so začeli gospodariti prašiči leta 1964 in terjali prvič 32 000 din odškodnine iz blagajne LD. V tem letu je bil tudi uplenjen prvi ščetinar. Mnenja smo bili, da so ti obiski le slučajni, ker leta nazaj teh ni bilo. V zimi tega leta smo opazili v nizkem snegu že sledove šestih prašičev. Ti so zahajali k nam od časa do časa. Kot stalen gost leta pa je bil merjasec, težak okrog 160 kg, ki pa je moral pustiti ščetine v sosednjem lovišču Štorje. Tega je streljalo že več naših lovcev, toda imel je srečo, vsaj pri nas. Na osnovi teh pojavov prašičev smo sklepali, da le ti prihajajo k nam, kadar se umaknejo debelemu snegu v hribih postojnsko-senožeškega področja. Nekaj je na tem, toda leta 1965 je bilo več obiskov v našem lovišču, saj so bili kar redni obiskovalci naših njivic in so nam vzeli iz blagajne že okoli 200 000 S din. Za povračilo smo vzeli trem ščetine. Bojimo se, da bo za naprej ta divjad stalna v našem lovišču, zato jo bo treba krepko vnesti v plan odstrela. Skušali jih bomo držati čim bolj na kratko, sicer bo nastal preprih v naši blagajni.

Hugo R.,
LD »Kras«-Dutovlje

Lisica je »huda« zver

Zadnjega januarja 1966 sva šla z lovskim tovarišem Borisom H. čakat lisico na mrhovišče. Ker sva bila že malo pozna, sem zapregel avto. Na preži sva se razporedila tako, da sva opazovala vsak svoj odsek. Ni še minilo tri četrt ure, ko opazim, da Boris nekaj pripravlja. Naenkrat počí. Boris reče:

Zadovoljni lovci LD Adlešiči s 190 kg težkim div. prašičem, uplenitelj Nikola Veselič z Gorenjcev

»Je že gotova.« Vendar je moral lisico še z drugim strelom popravljati, a se je še po tretjem pobrala in skočila v grič. Ko sva zlezla s preže in opazila močno krvav sled, je Boris menil, da ne bo daleč. Kot izkušenejši lovec me je novince poslal po sledu za lisico, sam pa je obšel grič, če je lisica morebiti že šla z griča. Pa je šla lisica dalje. Na cesti sva zgubila njen sled. Zato sva z avtom skočila po lovca Jožeta, ki ima dobrega istrskega goniča, kateri je hkrati krvoslednik. Pes, spuščен na sled, se je zagnal naravnost v bližnji grič in kmalu sva zaslišala kriče lajanje. Boris je menil, da je pes najbrž naletel na merjasca. Ker je imel le šibrenico, sem mu dal svojo polrisanico, da bi lahko bolje opravil. Ko sva se približala na kakih 100 metrov, sva zaslišala neko renčanje, pa nisva mogla razločiti, da li je merjasec ali medved. Jaz sem počakal nekaj minut na zgornjem robu griča, ko naenkrat počí. Ker ni bilo nobene glasne, stečem zaskrbljen v smer poka. Tam pa zakliče Boris s hrasta, naj se pazim, ker je verjetno merjasec. Ko sem se približal, je Boris zlezal s hrasta in z naperjenima puškama sva šla proti renčanju. Pa opaziva lisico, ki je držala psa za spodnjo čeljust. Tedaj je lisica spustila in skočila v bližnji grm, pes pa za njo. Čeprav je bila mesečna noč, ni bilo moč streljati; vedno je bil pes napoti. Končno je Borisu le uspelo, da je s strelom umiril lisico.

To zgodbo sem napisal, ker sem hotel: prvič poudariti, kako trdoživa je lisica in drugič, da vsako renčanje ni merjasec in ne medved.

Anton Pugelj, LD Struge

Nova repetirka »Mauser 66«

Konstruiral jo je svoječasni svetovni strellec Walter Gehmann in sicer na podlagi splošno priznane sistema »model 98«. Mauser 66 ima mimo drugega to prednost, da je zaklep skrajšan in s tem vsa dolžina puške za okoli 9 cm, da je puška za kakih 400 g lažja in lahko izmenjava cevi. Tako je puška s 50 cm dolgimi cevmi dolga le 94 cm, s 60 centimetrskimi cevmi pa 104, namesto 115 cm ali še več. Kratka puška je priročnejša, zlasti je to važno za lov v gorah, ker dolga puška in skalovju dela napoto z zadevanjem kopita ali cevi ob skale. Nova repetirka je toliko krajša, ker magacin leži pod sprožilcem, medtem ko je pri sedanjih repetirkah spredaj. Mimo vseh drugih izboljšav ima puška to posebnost, da lahko z nekaj prijemi izmenjamo cev za poljuben drugačen naboj in to kar na lovu, če ga potrebujemo za kako drugo

vrsto divjadi. Z navadnim izvijanjem je treba odviti oziroma priviti zgolj dva vijaka. Menjalna cev ima montirane vse merilne naprave in tudi daljnogled ter tudi nabojišče in se cev enostavno vstavi v ohišje zaklepa. Posebna prednost te risanice za vse je še v tem, da z vstavljenjo menjalno cevjo ni treba puške pristreljevati, ker ostane lega zadetkov neizpremenjena. (Die Pirsh 5/66)

M. Š.

Kanja

Rad bi nekaj povedal o tej ptici, ki se zadržuje v naših krajih. Pozna jo vsak lovec. Je tudi selivka, a ne redna, bolj klatež. Uniči mnogo poljskega mrčesa, a tudi fazanu, jerebici in zajcu ne prizaneša, če je v stiski. Povedal bom, kako je napadla kito trinajstih jerebic: Krožila je v zraku, jerebice pa so se pasle. Naenkrat ni bilo nikjer nobene več. Kakor strela se zakadi kanja na mesto, kjer so se prej pasle jerebice. Razbežale so se na vse strani, le ena je postala žrtev. Od 13 jerebic jih je ostalo le osem. Sleherni dan je ob robu gozda na velikem hrastu prežala nanje. Nastavil sem past na drevo in drugi dan ob desetih je bila že v pasti. Za spomin sem jo dal nagačiti.

Marjan Gajšek, LD Šentjur

Zakaj taka trofeja?

Naš član Ivan Krumpak je lani pri obhodu opazil kops srnjadi, za katerega je sprva menil, da je srna z izrazito veliko bulo na glavi. Z vso vsemu je zasledoval to žival in po skoraj dveh mesecih je uplenil srnjaka, ki ga kaže fotografija. Kaj je vzrok iznakaženju rogovja?

LD Štore

Pojasnilo: Pri tem srnjaku gre za rogovje, ki je bilo poškodovano še v času rasti, to je, ko je bilo še v mahu. Tedaj si je srnjak zlomil obe rožnici (čelna nastavka). Zlom se je zarasel tako, da sta se rožnici ponovno zrasli in sicer vsakebi in navzdol. Zato imata tudi oba roga takšno smer. Ob zlomu pa nista bili poškodovani le obe rožnici, ampak tudi oba roga, oziroma njun mah. Mah ozir. koža pod njim je bila ranjena, čemur je sledila infekcija in sta se oba roga gnojila. Zato sta bulasta in nimata normalnih oblik. Ta srnjak ne bi nikoli več imel normalnih rogov.

Prof. dr. Stane Valentinčič,

Inštitut za zoohigijeno in patologijo divjih živali B F, Ljubljana, Gerbičeva 60

Mladi pišejo

Na ruševca brez puške

Že ves teden je bilo lepo sončno vreme. V petek in soboto sem pri kmetu Matku, očetu mojih prijateljev, pomagal pri kmečkem delu, zato jima je oče dovolil, da gremo poslušat petelina, mislim divjega, saj za domačega ni treba dovoljenja. V soboto pozno popoldne smo se odpravili na dve uri hitre hoje oddaljeno planino. Ko smo bili že nekako v sredini Luftne peči, nam je pretel dež, a ko smo se povzpeli do Visoke peči, je dež popustil. Pod noč smo prišli na planino Jovšuc. Takoj smo se oprijeli odkopavanja vhoda v pastirsko kočico, ki je samevala v globokem snežnem zametu. Na majhnem kamnitem gnjišču smo zakurili in ob dimu je imela kočica na zunaj videz eskimskega igluja. Okoli polnoči smo utrujeni polegli po pogradu. Toda vsi hkrati nismo smeli zaspati, ker je bilo treba paziti na ogenj in bližajoči se dan. Že ob prvem svitanju nas prebudi rahel čuj-šuj. Ni se še drugi oglašil, ko smo bili že v bližnjem skalovju, prekritem z vejami stare upognjene smreke. Še sedaj se čudim, da dim iz kože ni motil ruševca, ki se je šopiril tik poleg kože. Ko se je petelin preletel v precej oddaljeni Mali Jovšuc, smo bili mnenja, da je to pot s petjem konec. Na naše veliko presenečenje pa sta priletela na planjo pred nami precej »možata« petelina in se postavila kakih 30 metrov narazen. S svojim prerekanjem sta nas zabavala skoraj poldrugo uro, na kar so ju zvalele kokoške, ki so pod kopo čakale na ženine. V kritju smo ostali še precej časa. Ko pa sta se prijatelja že precej oddaljila od skalovja, sem se šele

prebudil iz zamišljenosti. V jutranji pozdrav pa nam je iz neke cerkvice na Koroškem zazvonilo jutranjico, ki nas je opomnila, da moramo v dolino.

Janez Slapnik,
Ravne na Koroškem

Očka — ta pa zna

Nekega dne sem prosil očka, naj me vzame s seboj na lov. Ko mi je dovolil, sva se odpravila na pot. Hodila sva ob deroči Dravi. Preden pa sva prispela v gozd, se je nebo pooblačilo in začelo je deževati. Očka se je že hotel vrniti pa sem ga prepračil, da sva ostala. Nekaj časa sva vedrila pod mostom. Ko je dež ponehal, sva se podala naprej. Nekje daleč ob Dravi so krakale vrane. Očku je takoj prišlo nekaj na misel. Skrila sva se pod košat leskov grm, ne daleč od velike smreke. Očka je nekajkrat zakraka kot vrana. Vrana, ki je to slišala, je priletela v smer očkovega krakanja in sedla na smreko pred nama. Očka je počasi in previdno dvignil puško, pomeril in pritisnil na petelina. Črna ptica je v trenutku padla z visoke smreke. Navdušeno sem skočil ponjo in jo prinesel očku. Vrnila sva se domov. Nikdar ne bom pozabil tega lova, ko je očka tako spretno privabil vrano.

Zmagoslav Čeh, 4. a. razred,
Dravograd

Iz lovske organizacije

S seje upravnega odbora Lovske zveze Slovenije

Upravni odbor LZS je na svoji seji 12. marca t. l. obravnaval 6 točk, od teh poglobitve: podaljšanje mandatne dobe upravnemu odboru LZS, proračun organizacije in sklada LZS za lov. leto 1966/67 ter razprava o bodoči strukturi lovske organizacije v Sloveniji. Ob koncu lov. leta, 31. marca 1966, poteče mandatna doba organov lovske organizacije. Morali bi se vršiti občni zbori lov. organizacij. Zvezni zakon o društvih pa določa, da morajo vsa društva, ustanovljena po dosedanjih predpisih, uskladiti svoja pravila z novim zakonom o društvih na svojem prvem občnem zboru. Z ozirom na dejstvo, da še nimamo novega republiškega zakona o lovstvu, pa je praktično skoraj to

neizvedljivo oz. bi bilo nekoristno. — Zato se je LZS konec februarja s posebno okrožnico obrnila na vse LD za podaljšanje mandata upravnemu odboru LZS in da naj bi se namesto občnih zborov vršile ob zaključku lov. leta 1965/66 letne konference, ki se ločijo od občnih zborov samo po tem, da na njih ni volitev oz. da se organom podaljša mandatna doba.

Upravni odbor je na osnovi odziva na okrožnico predlagal, da bi se upravnemu odboru LZS podaljšal mandat do občnega zbora LZS. Članarina LZS za lov. leto 1966/67 naj ostane v lanskoletni višini po 2000 S din oz. 20 N din na člana — in sicer kot akontacija. Prispevek v lovski sklad za lov. leto 1966/67 naj se plača za pol leta v višini polovice lanskoletnega zneska. Ukinja pa se — že za lov. leto 1965/66 — 1 % prispevek od uplenjene divjadi za Zvezo lov. organizacij Jugoslavije v znanstvene namene. Področne zveze naj na posebnih sestankih z lovskimi družinami sklepajo o podaljšanju mandata upravnim odborom zvez ter o družinskih prispevkih zanje za lov. leto 1966/67.

* * *

Iz zveznega zakona o lovstvu kot tudi iz predloga za nov republiški lovski zakon izhaja, da lovska družina ostane temeljna enota. Od proste odločitve lovskih družin bo odvisno, kakšna bo bodoča zgradba celotne lovske organizacije. Slovensko lovstvo ima že tudi v tem oziru tradicijo več desetletij in so se naša lovska društva znala združevati v različnih pogojih. Posebno vprašanje je porazdelitev kompetenc med lovskimi forumi. V razpravi »Lovska družina« v »Lovecu« je marsikaj, kar bi bilo pri reorganizaciji treba upoštevati. Z ozirom na našo družbeno ureditev se bo nujno okrepila povezava LD z občino in bi bilo morda koristno, da bi odnose LD z občinami urejala območna lov. organizacija.

Upravni odbor se je končno zednil:

Posebna komisija pri upravnem odboru LZS izdelala koncept bodoče lovske organizacije oz. osnutek pravil celotne lovske organizacije ter ga pošlje v razpravo lovskim družinam.

* * *

Obvezno jamstveno zavarovanje inozemskih lovcev, o katerem je poročal »Lovec« št. 8/1965, je bilo 15. novembra 1965 razveljavljeno; po krivdi zavarovalnice je bilo namreč sklenjeno v nasprotju s

finančnim oz. deviznim predpisom. Vsem LD oz. LZ, ki so vplačale predpisane zneske po razveljavitvi zavarovanja — bodo te zavarovalne vsote vrnjene.

-elf-

Ukrajinski lovski funkcionar v Sloveniji

Skupno z drugimi sovjetskimi turisti je prišel v Ljubljano na svetovno hokejsko prvenstvo tudi predsednik Oblastnega združenja lovcev in ribičev iz Harkova in član republiškega sveta lovcev in ribičev Ukrajine tovariš Gerasim B. Lopata ter 11. marca t. l. obiskal tudi Lovsko zvezo Slovenije. S tovarišem Lopato so se zadržali v daljšem prijateljskem razgovoru funkcionarji LZS dr. Jože Benigar, Mitja Vošnjak, Ivan Ferlež in drugi. Ukrajinski lovski funkcionar se je zanimal predvsem za organizacijo in probleme našega lovstva. Povedal pa je tudi marsikaj zanimivega o lovstvu v Ukrajini oz. ZSSR.

Lovsko-ribiška društva oz. osnovni lovski kolektivi v SSR Ukrajini imajo najmanj po 15 članov, lovcev in ribičev. Po 20—40 osnovnih kolektivov je združenih v rajonskih lovsko-ribiških zvezah, ki ustrezajo nekako našim področnim zvezam. Več rajonskih zvez je povezanih v oblastnih zvezah, ki bi ustrezale nekako našim nekdanjim okrožjem, samo da so neprimerno večje. V harkovski oblastni zvezi, ki je po velikosti nekako enaka Sloveniji, je včlanjenih 25 060 lovcev in ribičev. Harkov je poleg Kijeva največje ukrajinsko mesto z nad 1 milijon prebivalci. Ukrajinske oblastne zveze — 25 po številu — so povezane v ukrajinski republiški zvezi z nad 450 000 lovci in ribiči. Vsa ZSSR pa ima okrog 3 milijone lovcev.

Lovci v Ukrajini oz. ZSSR ne plačujejo letnih taks za orožne liste, pač pa plačajo večji prispevek za nabavno dovoljenje za orožje. Letna članarina za člana — lovca znaša 4 rublje lovsko-ribiški organizaciji ter 1 rubelj državi, skupno torej 5 rubljev (t. j. 6940 S din); ribiči prispevka državi ne plačujejo. Fond iz članarine se deli med lovsko-ribiškimi forumi po naslednjem ključu: 20 % rajonska zveza, 71 % oblastna in 9 % republiška. Lovska revija »Ohta« (Lov) izhaja enkrat mesečno. Letna naročnina je 3,20 rublja (t. j. 4442 S din).

Zaradi agrokemičnih ukrepov, arondacij ipd. tudi v Ukrajini stalež male divjadi nazaduje. V harkovski oblasti cenijo stalež zajcev na 70—80 tisoč in jih letno uplenijo 32—37 tisoč. Ukrajina je izrazito poljedelsko področje, zato

tam ni dobrih pogojev za veliko divjad. V harkovski oblasti je stalež srnjadi 5—6 tisoč, divjih prašičev 500—600, enako jelenov, losov 120—125, volkov 25—30. Medvedov na tem področju ZSSR ni. Odstrel divjadi se izvaja po planu. Los je v harkovski oblasti zaščitene vse leto. V tej oblasti kot tudi v vsej ZSSR so zaščitene skozi vse leto tudi vse ujeđe, razen kragulja, skobca in močvirskega lunja. Odstrel lisic je neomejen in jih je letno uplenjenih v harkovski oblasti 5—6 tisoč. Lov na malo divjad je dovoljen le po dva dni na teden in en lovec sme npr. v enem lovnem dnevu upleniti največ dva zajca. Za uplenitev volka je razpisana nagrada. Uplenitelj prejme za volka, kakršnekoli velikosti ali starosti, nagrado od države in sicer 50 rubljev (tj. 69 400 S din). Za pokončano volčje leglo pa lovec prejme še posebno nagrado v znesku 50 rubljev od oblasne lovske zveze. Uplenjena mala divjad pripada brez posebnega plačila uplenitelju. Lov na veliko divjad pa je dovoljen samo s posebno dovolilnico, ki jo izda državna oblast. Odstrel srnjaka stane npr. 6 rubljev (tj. 8 328 S din), divjega prašiča 12 rubljev (tj. 16 656 S din), jelena 22 rubljev (tj. 30 536 S din) itd. Tovariš Gerasim B. Lopata je pri odhodu izročil Lovski zvezi Slovenije spominsko darilo in vsem lovcem Slovenije sporočil pozdrave ukrajinskih lovcев.

-elf-

LD Brestanica

Lovišče, ki se razteza od Brestanice ob Savi preko Blance do Gornjega Brezovega in Žigrskega vrha na Stranje in Zalog, na Gornji Leskovec, Armez, Čerenc, Raz-

tez, Gorico in pod Slomom nazaj na Brestanico, meri 5830 ha. Z njim upravlja LD Brestanica s 36 člani. Ob ustanovitvi je LD Brestanica štela 12 članov s 3200 ha lovišča. V letu 1950 se je združila z LD Blanca v eno LD.

Lovišče je pol hribovito in ima največ zajcev in fazanov, manj druge divjadi. LD vsako leto izpušča fazanje mladiče in zajce za osvežitev krvi.

Na odstrel zajcev in fazanov redno prihajajo tudi inozemski lovci, v glavnem Italijani.

Lansko leto 12. septembra je LD Brestanica razvila svoj lovski prapor. Pri zbiranju sredstev za prapor smo naleteli na veliko razumevanje drugih lovskih družen in posameznikov, saj nosi prapor 70 zlatih žebličkov ter 6 trakov.

Franco Kozjek

Jubilanti

Univ. profesor dr. med. Jože Rant sedemdesetletnik. Jubilant se je rodil 15. IV. 1896 v Godešiču pri Škofji Loki in je od leta 1945 do danes predstojnik zobne klinike v Ljubljani.

Že leta 1919 se je pridružil zeleni lovski bratovščini in ji je še danes zvest. Leta 1928 je bil izvoljen v odbor Gorenjske lovske podružnice v Kranju. Ko se je preselil leta 1932 v Ljubljano, je bil nekaj časa v odboru Ljubljanske lovske podružnice. Po drugi svetovni voj-

ni je bil veliko let predsednik nadzornega odbora Republiške lovske zveze. Že zgodaj je postal ljubitelj lovskega psa. S posebno vnamo je gojil nemške žimavce. Leta 1928 je postal član DLP-ja, leta 1938 pa je bil izvoljen v odbor tega društva. Po vojni je bil veliko let predsednik društva, nato pa do danes predsednik njegovega nadzornega odbora.

Prof. dr. Jože Rant je vnet in uspešen pisec v »Lovcu«. Do sedaj je objavil v tem glasilu 29 poljudno znanstvenih strokovnih člankov. Kot strokovnjak za bolezní zob in čeljusti je doprinesel zelo zanimive in koristne članke strokovno znanstvenega značaja o bolezní zob in čeljusti pri divjadi. Pisal je tudi o zobeh pri psih; posebno so priznana njegova izvajanja o pomanjkanju zobovja pri psu. Zanimiv je tudi spis o psih v dobi mostiščarjev. Objavil je tudi več strokovnih lovskih člankov.

Za svoja udejstvovanja v lovstvu in njegovem razvoju ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z Znakom za zasluge in z Redom za lovske zasluge II. in I. stopnje, Kinološka zveza Slovenije pa z Zlatim znakom in z Redom za zasluge v kinologiji I. stopnje. DLP ga je imenovalo za častnega člana in mu podelilo Zlati znak DLP. Prof. dr. Jože Rant je tudi častni član LD Škofja Loka.

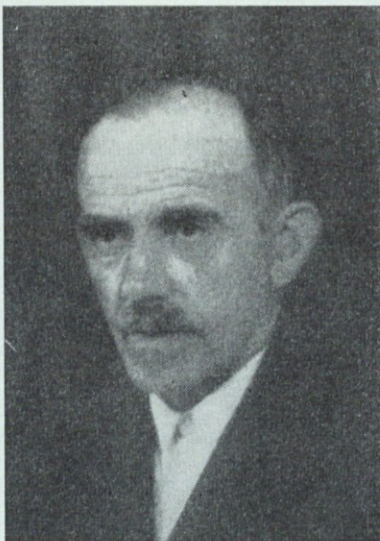
Vsi, ki ga poznamo, in ta krog ni majhen, želimo našemu jublantu, da bi še dolgo vrsto let hodil po naših loviščih in še nadalje tako uspešno delal za kinologijo in lovstvo.

LD Brestanica

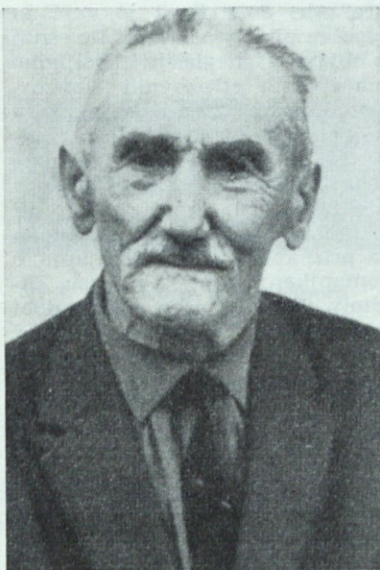
Foto St. Fabjančič

Kinološka zveza Slovenije

Pavle Gaber, član LD Škofja Loka, iz Drage pri Sori, ob svojih 80-letih zdrav in čvrst še vedno opravlja poljska dela. V lovske vrste je stopil leta 1910 in mu je potrebne dokumente preskrbel takratni župnik v Sori, pokojni pisatelj Fr. Finžgar, s katerim sta skupaj lovila. Žilavemu lovskemu veteranu želimo še obilo zadovoljnih let in dober pogled!

Lovci LD Škofja Loka

Ivan Piskernik, osemdeset let, član LD Gornji Grad, čez 60 let lovec, se še redno udeležuje skupnih lovov in lovskih sestankov, na katerih rad pripoveduje o svojih davnih in zanimivih lovskih doživljajih. Častitljivemu jubilaru iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Lovci LD Gornji grad — Š. R.

Janez Martinčič, član LD Podkum, praznuje osemdesetletnico. Uglednemu lovskemu tovarišu iskreno čestitamo k visokemu življenjskemu jubileju in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Lovci LD Podkum — B. K.

Gabrijel Mateveber praznuje svojo 80-letnico kot član LD Škofja Loka, kamor se je 1917 kot priznan urar preselil iz Železne Kaple. Kot ljubitelj poljskega lova je svoj čas gojil fazane in pse ptičarje in trdna lovska grča že 55 let sodeluje v lovski organizaciji ter se še vedno udeležuje lovskih pohodov. Odlikovan je bil z Znakom za zasluge. Častitljivemu jubilaru želimo še mnogo zdravih let ter mnogo ognja na lovu in pri marjašu!

Lovci LD Škofja Loka

Stanku Eneršiču, starešini LD Šmarje pri Jelšah, požrtvovalnemu funkcionarju, čestitamo k

njegovi 50-letnici in mu želimo še mnogo zdravih in srečnih let v zeleni bratovščini!

Lovski tovariši

Jože Sotlar, dolgoletni član LD Šmartno pri Litiji, je praznoval svojo petdesetletnico. Zglednemu lovcu in tovarišu še na mnoga leta!

Lovski tovariši, D. N.

Umrli

Valentin Borovnik, dolgoletni član LD Vojnik, je komaj 44 let star preminul. Zahrbtina bolezen nam je mnogo prezgodaj vzela dobrega tovariša in lovca, ki ga bomo ohranili v trajnem in častnem spominu.

LD Vojnik

Janez Janežič, član LD Škocjan, je lani v 64. letu starosti umrl na lovu — zadet od srčne kapi. Bil je vzoren in pošten lovec. Ostal nam bo v trajnem spominu!

Lovski tovariši LD Škocjan

Vili Knaver, član LD Janžev vrh, je komaj 48 let star umrl. Vzornemu lovskemu tovarišu časten spomin!

LD Janžev vrh

Lovrenc Karitončnik, častni član LD Gaj nad Mariborom, je v 73. letu odšel v večna lovišča. Lovec je bil 49 let in lovski čuvaj že pred vojno pri lovskih zakupnikih, po vojni pa do leta 1964 pri svoji lovski družini. Ves se je predajal čuvanju lovišča in skrbi za divjad ter je svoje bogate izkušnje v zanimivih pripovedovanjih prenašal na mlajše lovce. Zglednemu lovskemu tovarišu ohranimo časten spomin!

LD Gaj nad Mariborom

Franc Jurše, član LD Ruše, star 57 let, 39 let lovec, je podlegel dolgotrajni bolezni. Zglednemu lovcu in zvestemu tovarišu bodi trajen in časten spomin!

Člani LD Ruše

Ivan Vehovec, dolgoletni član LD Ruše, je umrl 61 let star. Skromnemu, pravičnemu lovcu in iskrenemu tovarišu bodi časten spomin!

Člani LD Ruše

Anton Stanc, član LD Nanos in Vipava, njun soustanovitelj in častni član LD Nanos, je v 71. letu starosti umrl. Skoraj pol stoletja je bil pokojnik lovec in gojitelj, požrtvovalen in zvest lovski tovariš, od katerega smo se z žalostjo poslovili. Časten mu spomin!

LD
Nanos in Vipava

Ciril Rajh, član LD Križevci, dentist v Ljutomeru, je 68 let star preminul. Pol stoletja je pripadal zeleni bratovščini. Od leta 1930 do začetka druge svetovne vojne je bil tajnik takratne podružnice SLD v Ljutomeru, dve leti prej pa je bil soustanovitelj lovske družbe v Križevcih, katere naslednica je današnja lovska družina. Vojna ga je kot zavednega Slo-

venca vrgla v taborišče Dachau, od koder se je vrnil bolan. Plemenitemu, iskrenemu lovskemu tovarišu in človeku trajen spomin in slava!

JUR

Jože Strableg član in soustanovitelj LD Kapla, se je v 83. letu starosti preselil v večna lovišča. Kot prvi starešina je zbral kapelske lovce in jih z lepo besedo in humorjem pritegnil v svoj topel dom v prijazni kozjanski vasici Kapli. Med osvobodilno borbo so mnogi borci našli pri njem varno zavetišče in pomoč. S svojo šestdesetletno lovsko prakso je bil dober učitelj mlajšim lovcem. Lovci bomo pogrešali častitljivega tovariša, mnogi drugi pa duhovitega in vedrega starino. Vsem pa bo ostal v svetlem spominu.

LD Kapla — M. Š.

Jože Zapečnik, član LD Janžev vrh, nas je v starosti 74 let zapustil. Blagemu pokojniku in dobremu lovskemu tovarišu ohranimo trajen spomin!

LD Janžev vrh

Ludvik Rajh, član LD Vinski vrhovi, je 1. jan. 1966 89 let star preminul. Častitljivega lovskega tovariša ohranimo v častnem spominu!

LD Vinski vrhovi

Franc Jarc, član LD Ruše, je v 77. letu odšel od nas. Pokojnik, 53 let lovec, je bil lovski čuvaj in gojitelj divjadi, za katero je zgledno skrbel. Vedremu in šegavemu lovskemu tovarišu časten spomin!

Člani LD Ruše

Jernej Verboten, Blažejev oče, član LD Dolič, nas je v 77. letu starosti in po 55 lovskih letih zapustil. V lovskih vrstah pa so ostali trije njegovi sinovi in vnuk. Pokojnik je bil z vso dušo navezan na domačo grudo ter na divjad v lepih kozjaških gozdovih. Težko smo se poslovili od dragega in zvestega lovskega tovariša, ki nam ostane v trajnem, lepem spominu.

LD Dolič

Popravek: V osmrtnici J. Mirta v 1. št. 1966, 29. stran, druga vrsta je pravilno... in prvi starešina LD Blanca...

Foto VI. Pleničar

Lovska kinologija

PRIJAVLJENE PARITVE

I. LOVSKI PSI:

Kratkodlaki jazbečarji:

Aga JRJkd 320, bila na tekmi — Cezar JRJkd 303, leglo bo 15. 5. 1966, vzreditelj Ivan Pintar, Grajska vas 49, p. Gomilsko.

Alka JRJki 294 — Iver — Mali Demon JRJki 306, leglo bo 9. 5. 1966, vzreditelj Ivan Štritof, Spodnja Pohanca 1, p. Artiče.

Heda Podčetrtovska JRJkd 275, bila na tekmi — Doki JRJkd 242, bil na tekmi, leglo bo 10. 5. 1966, vzreditelj Matija Vihernik, Gotovlje, p. Žalec.

Resasti jazbečarji:

Gina JRJri 272 — Runo JRJri 241, bil na tekmi, leglo bo 11. 5. 1966, vzreditelj Albert Ogris, Zgornji Legen 45, p. Slovenj Gradec.

Bela JRJri 177 — Dagobert v. d. Comburg JRJri 288, bil na tekmi, leglo bo 5. 5. 1966, vzreditelj Jožef Šmuc, Tolsti vrh 36, p. Sl. Konjice.

Janka Graničarska JRJri 285 — Boris v. d. Bernhards Quelle DT 102 550, leglo je bilo 30. 3. 1966, vzreditelj Tatjana Vončina, Ljubljana, Križevniška 4.

Koker španjeli:

Dika JRŠK 593 — Demon Uskovniški JRŠK 596, leglo bo 9. 5. 1966, vzreditelj Ivan Cokam, Celje, Prežihova 5.

Ktdl. nemški ptičarji:

Beba JRPki 2948 — Asko JRPki 3487, leglo je bilo 23. 3. 1966, vzreditelj Pavel Kaluža, Senožeče 28.

Dobra JRPki 3812 — Cedo Betnavski JRPki 2834, leglo bo 17. 5. 1966, vzreditelj Jože Sinigoj, Dornberk, Brdo 8.

Arna JRPki 3546 — Bori JRPki 2826, bil na tekmi, leglo je bilo 28. 4. 1966, vzreditelj Emil Pregelj, Renče, Martinci 21.

Sila JRPki 2078, bila na tekmi — Cedo Betnavski JRPki 2834, leglo je bilo 14. 4. 1966, vzreditelj Oskar Pahor, Prvačina 97, p. Dornberk. Dina JRPki 3459, bila na tekmi — As iz Dominega Vrta JRPki 3696, bil na tekmi, leglo bo 12. 5. 1966, vzreditelj Janez Zabkar, Ljubljana, Herbersteinova 31.

Dina JRPki 2852 — As JRPki 2510, bil na tekmi, leglo je bilo 11. 3. 1966, vzreditelj Lojze Ribič, Metleče 4, p. Šoštanj.

Flora JRPki 1982, bila na tekmi — Arno Dolenjski JRPki 2957, bil na tekmi, leglo bo 9. 5. 1966, vzreditelj Ivan Horvat, Trgovišče 9, p. Velika Nedelja.

Biba JRPki 2959 — Dren JRPki 3531, bil na tekmi, leglo je bilo 4. 4. 1966, vzreditelj Franc Zupančič, Sp. Hajdina 58, p. Hajdina. Aga JRPki 3614, bila na tekmi — Lord Polanski, JRPki 1972, bil na tekmi, leglo bo 7. 5. 1966, vzreditelj Vladimir Pfeifer, Murska Sobota, Prežihova 2.

Biba Radenska JRPki 1978, bila na tekmi — Lord Polanski, bil na tekmi, JRPki 1972, leglo je bilo 22. 4. 1966, vzreditelj Štefan Hajduk, Murska Sobota, Kopališka. Drina JRPki 2613, bila na tekmi — Bori JRPki 2826, bil na tekmi, leglo bo 2. 5. 1966, vzreditelj Anton Vodopivec, Prvačina 122. Capa Bakovska JRPki 3312, bila na tekmi — Kasan Glinški JRPki 1738, bil na tekmi, leglo je bilo 24. 4. 1966, vzreditelj Beno Pesek, Ljubljana, Žibertova 23. Alma iz Dominoga vrta JRPki 2528 — Aras Čavenski JRPki 3148, bil na tekmi, leglo bo 7. 5. 1966, vzreditelj Bronislav Oražem, Ljubljana, Prešernova c. 12.

Astra JRPki 3062, bila na tekmi — Beno Trgoviški JRPki 2818, bil na tekmi, leglo je bilo 27. 4. 1966, vzreditelj Alojz Vidarič, Maribor, Sentiljska c. 52.

Res. nemški ptičarji:

Tisa Leščanska JRPki 1039, bila na tekmi — Kasso v. Hohen Taun ÖKV DDR 4504, leglo bo 4. 5. 1966, vzreditelj Štefan Janža, Predanovci 9, p. Puconci.

Angleški poentri:

Cana JRP Po 1253 — Runo JRP Po 866, leglo bo 7. 5. 1966, vzreditelj Peter Zupančič, Ljubljana, Pražakova 6.

Epagneul bretoni:

Dina JRP EB 27 — Lok Vipavski JRP EB 120, bil na tekmi, leglo 29. 5. 1966, vzreditelj Franc Anžin, Zg. Gameljne 27, p. Šentvid nad Ljubljano.

Lovski terierji:

Runa JRLT 1687 — Runo Osilniški JRLT 220, leglo je bilo 1. 4. 1966, vzreditelj Ivan Držanič, Trebež 41, p. Artiče pri Brežicah. Rina Kobanska JRLT 2408, bila na tekmi — Horror Silvanus, leglo je bilo 13. 4. 1966, vzreditelj Jože Krajnc, Maribor, Rozinova 1.

Biba JRLT 2365, — Horror Silvanus JRLT 2307, leglo bo 23. 5. 1966, vzreditelj Lovska družina Rogaska Slatina.

Rina JRLT 2364, bila na tekmi — Lovko Travnogorski JRLT 2359, leglo bo 12. 5. 1966, vzreditelj Bolko Milan, Laze št. 1, p. Dramlje pri Celju.

Ajka JRLT 2407, bila na tekmi — Brko Javorniški JRLT 1784, bil

na tekmi, leglo bo 18. 5. 1966, vzreditelj Vinko Seljak, Idrija, Vojkova 21.

Ajka JRLT 1505 — Rigo Kobanski JRLT 2221, leglo bo 16. 5. 1966, vzreditelj Franc Zidarič, Pavlovci 32, p. Ormož.

Soča Pobreška JRLT 2342 — Ego JRLT 1053, bil na tekmi, leglo bo 6. 5. 1966, vzreditelj Jože Dremelj, Dragomelj 50.

Jata Travnogorska JRLT 2577 — Taras Malagorski JRLT 2418, leglo je bilo 8. 4. 1966, vzreditelj Anton Ožbolt, Kočevje, Prešernova 6.

Agica JRLT 1601, bila na tekmi — Flot JRLT 1600, leglo je bilo 11. 4. 1966, vzreditelj Maks Mrak, Dol. brdo 17, p. Poljane nad Šk. Loko.

Jola JRLT 2421 — Taro JRLT 2098, leglo je bilo 27. 4. 1966, vzreditelj Mladen Koritnik, Ravne, p. Kočevska Reka.

Drina Roška JRLT 2551 — Taro JRLT 2098, leglo bo 1. 5. 1966, vzreditelj Lovska družina Dolenja vas.

Diana JRLT 2373 — Teri JRLT 1913, leglo je bilo 22. 4. 1966, vzreditelj Ivan Kordež, Meža 42, Dravograd.

Braki jazbečarji:

Baska (Besna) JRBj 1672 — Boni JRBj 1596, leglo bo 27. 5. 1966, vzreditelj Silvano Rojc, Praproče 24, p. Podgorje.

Astra JRBj 1711 — Agič JRBj 1677, leglo bo 23. 5. 1966, vzreditelj Jože Kotnik, Selovec 18, p. Dravograd.

Ciba JRBj 1316, bila na tekmi — Doran JRBj 1462, leglo je bilo 28. 4. 1966, vzreditelj Alojz Erjavec, Ljubno ob Savinji 4.

Cita JRBj 1618 — Borko JRBj 1616, leglo je bilo 23. 4. 1966, vzreditelj Karel Troje, Rožni dol 16. Cina JRBj 1603 — Bil JRBj 1439, leglo je bilo 16. 4. 1966, vzreditelj Anton Lušina, Dražgoše 44, p. Zelezniki.

Ada JRBj 1578 — Doran JRBj 1462, leglo je bilo 23. 3. 1966, vzreditelj Jože Šket, Ločendol 33, p. Rog. Slatina.

Murka JRBj 1626 — Kadet JRBj 1042, bil na tekmi, leglo bo 2. 5. 1966, vzreditelj Rudi Kravanja, Kozarišče 65, p. Stari trg pri Ložu.

Tara JRBj 843 — Cika JRBj 1212, bila na tekmi, leglo je bilo 23. 3. 1966, vzreditelj Franc Križnik, Vojnik 53 pri Celju.

Bora JRBj 1366 — Jago JRBj 1303, leglo bo 10. 5. 1966, vzreditelj Lovska zveza Celje, Celje, Čuprijska 19.

Brana JRBj 1709 — Bojči JRBj 1081, leglo je bilo 27. 4. 1966, vzreditelj Avgust Ošlak, Turiška vas 19.

Res. istrski goniči:

Vidra JRGri 729 — Tarzan JRGri 1200, leglo je bilo 21. 4. 1966, vzreditelj Lovska družina Draga-Trava.

Bojka JRGri 1030 — Tarzan JRGri 1200, leglo bo 3. 5. 1966, vzreditelj Lovska družina Velike Lašče.

Astra JRGri 1199 — Tarzan JRGri 1200, leglo bo 12. 5. 1966, vzreditelj Vinko Šuštaršič, Cerknica pri Rakeku.

Frika Celjska JRGri 1023 — Ris JRGri 1142, leglo je bilo 26. 4. 1966, vzreditelj Jože Remic, Nazarje 3.

Miška JRGri 1246 — Tarzan JRGri 1200, leglo bo 1. 5. 1966, vzreditelj Lovska družina Velike Lašče.

Ktdl. istrski goniči:

Aška JRGki 4393 — Goran JRGki 3415, leglo bo 28. 5. 1966, vzreditelj Tone Hren, Soštanj, Koroška 30. Rina JRGki 3985 — Gonči JRGki 4358, leglo bo 14. 5. 1966, vzreditelj Franc Kordiš, Retje 76, p. Loški potok.

Dima JRGki 4173 — Duks JRGki 3301, leglo je bilo 17. 4. 1966, vzreditelj Ivan Zelenc, Hotedršica 89. Bistra JRGki 4161 — Divko JRGki 1571, leglo je bilo 27. 4. 1966, vzreditelj Lovska družina Osilnica.

Alfa JRGki 2977 — Čudak JRGki 2388, leglo bo 2. 5. 1966, vzreditelj Franc Mišmaš, Primča vas 18, p. Zagradec.

Jasa Travnogorska JRGki 4382 — Dendi Kočevski JRGki 4379, leglo je bilo 26. 3. 1966, vzreditelj Lovska družina Kočevje.

Zmaga JRGki 3847 — Hajduk Kočevski JRGki 4400, leglo je bilo 12. 4. 1966, vzreditelj Ivo Srabočan, Trbovlje, Klek 37.

S tekme španjelov na Savi

Foto H. Vadnov

Bistra JRGki 2979, bila na tekmi — Ari JRGki 3475, leglo bo 1. 5. 1966, vzreditelj Lovska družina Velike Lašče.
 Ara Velikolaška JRGki 4360 — Daps JRGki 3424, bil na tekmi, leglo je bilo 18. 4. 1966, vzreditelj Lovska družina Velike Lašče.
 Ajda JRGki 4381 — Dečko JRGki 1853, bil na tekmi, leglo je bilo 25. 4. 1966, vzreditelj Lovska družina Velike Lašče.

Posavski goniči:

Aro JRGp 4827 — Bor JRGp 4818, leglo bo 18. 5. 1966, vzreditelj Ivan Konečnik, Gradišče 11, Slovenj Gradec.
 Besi JRGp 4794 — Bruno JRGp 5356, leglo bo 17. 5. 1966, vzreditelj France Florjan, Osrednek 1, p. Dobrova pri Ljubljani.
 Blanka JRGp 4912 — Živko JRGp 3756, leglo je bilo 18. 4. 1966, vzreditelj Boris Ferlinc, Celje, Dečkova 54.

Foksterierji:

Beba JRJFos 510 — Briks Liburniški JRJFos 451, leglo bo 12. 5. 1966, vzreditelj Alojz Ložar, Kamnik, Medvedova 12.

Kinološka zveza Slovenije

PRIJAVLJENA IN ZAŠČITENA PSARNA

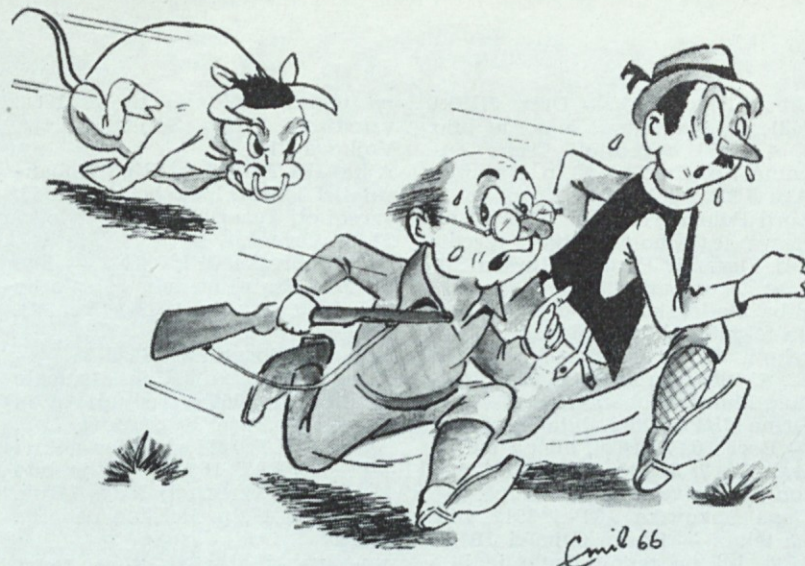
»OJSTRIŠKA« za goniče in jamarje, lastnik Lovska družina »Tabor« v Savinjski dolini.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Kapút ni kápút

Mladi lovec Joža je že dva dni vlačil po lovišču italijanskega gosta, ki bi rad srnjaka. Pa je gost s svojo žlobudravostjo in nerovo vsakega zapackal. Zato sta vsak po svoje bentila in se nič razumela. Italijan je znal le nekaj slovenskih in hrvaških izmaličenih besed, Joža pa le nekaj italijanskih kletvic. Tretji dan, ko se zgodaj popoldne odpravljata iz koč, da gost Joži svoj lovski suknjič, pokaže na Jožev nahrbtnik in poskuša dopovedati: »Kaput nositi!« Južnjak se je bal hladnega večera. »Čemu ti bo,« je brundal Joža, »saj je še srajca odveč.« In je skrivaj pustil suknjič v koči.
 Po jalovem popoldnevu poskusi pod večer Joža še na visoki preži. Čez čas se je Joži čudno zdelo, da

»Idiot, drugič poglej, na kaj streljaš!«

Zadnji pogon

je to pot Giuseppe tako miren in tih. Vtem se pokaže srnjak ob kopinju in Joža dregne gosta. Ta pa nič, ker je spal. Znova ga dregne, da se zbudi in za čuda koj zagleda srnjaka. Bliskovito dvigne puško in že počí. Joža je videl, kako je srnjaka zdravega vrglo v kopinje. O tem ni dvomil. Da

pa ustreže gostu, ki je bil prepričan, da srnjak leži, zleze s preže in gre gledat. Kmalu najde sled krogle v tleh. Ko Italijan vidi, da Joža nekaj na tleh ogleduje, ves vesel pobara: »Kaput?!« Joža, misleč, da gosta zebe, zagodrnja: »Kaput v koči.«

H.